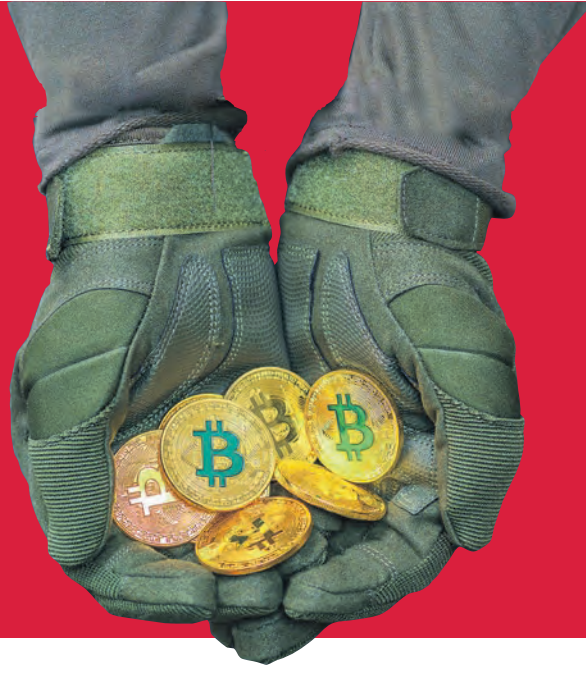

08

GÜNCEL

**Kötü amaçlı
kripto
madencilik
girişimleri
150 bini aştı**

Kurucusu / NEZİH DEMİRKENT

EKONOMİ POLİTİKA

DÜNYA

2 Aralık 2022 • Cuma

ERDOĞAN:
Tüm
yatırımcılara
kapımız
açık

Kongreye bir mesaj gönderen Cumhurbaşkanı Erdoğan "Türk ekonomisinin aydınlık geleceğine itimat eden yatırımcılara kapımızın açık olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum" dedi.

NEBATİ:
Yerli
kurumsal
yatırımcı
tabanı
büyüyor

Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, "Yatırım fonlarındaki tasarruf düzeyinin 1 trilyon lira sınırına dayanması, yerli kurumsal yatırımcı tabanının oluşmaya başladığını gösteriyor" diye konuştu.

GÖNÜL:
Patronlar
hisse
fiyatlarıyla
ilgili
konuşmamalı

SPK Başkanı İbrahim Ömer Gönül, şirket sahiplerinin kritik durumlarda hisselerin fiyatlarıyla ilgili konuşmasına sıcak bakmadıklarını belirterek, "Bu tür açıklamalar hakkında geçmişte de incelemeler yaptık. Bundan sonra da takip edeceğiz" dedi.

Haberleri 2. sayfada

Borsada iş modeli değişti

Türkiye sermaye piyasaları her geçen gün büyüyor. Yatırımcıların artan ilgisi ile son 2 yılda 85 şirket Borsa İstanbul'da işlem görmeye başladı. TSPB'nin dün düzenlenen ve sermaye piyasalarının tüm taraflarını bir araya getiren Kongre'de SPK ve Borsa İstanbul son çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) tarafından bu yıl "Finansın Ötesi: Dünyanın Geleceğine Yatırım" temasıyla hibrit olarak düzenlenen 6. Türkiye Sermaye Piyasaları Kongre'sinde konuşan Borsa

İstanbul Genel Müdürü Korkmaz Ergun, "Borsa olarak iş yapma modelimizi değiştirdik. Artık sadece halka arz başvurusundan sonra başvuru değerlendiren bir borsa değiliz. Başvurudan önce de karar ve hazırlık aşamasında şirketle-

rimize destek veren bir borsayız" dedi. Korkmaz Ergun, Borsa İstanbul olarak şirketlerin ve yatırımcıların sermaye piyasalarının sunduğu imkanlardan daha fazla faydalanması için çalıştıklarını anlatarak Türkiye'nin 1.000 bü-

yük sanayi şirketini tek tek Borsa İstanbul'a kote olmaları için ziyaret ettiklerini bildirdi. Ergun, Türkiye'nin 15 önemli sanayi şehrinde 152 şirketle görüşmeler gerçekleştirdiklerini aktardı.

Devamı 2. sayfada

MESUT KOYUNCU
Eğitim şart!

04

LEVENT AKBAY
Ekonomide
model
değişir mi?

06

HAKAN ÇINAR
İhracatımız
ithalatımızı
bir gün
yakalar mı?

08

RAGİP KUTAY KARACA
Uluslararası
sistemde
değişim
ihtiyacı mı?

10

Borsada son
22 yılın en
güçlü rallisi

03

GÜN LÜK

Beklerken

Bugün itibarıyla yeni yılla 29 gün kaldı. Hepimiz yeni bir şeyler beklerken bulduk kendimizi. Kimimiz yeni yılda asgari ücreti, kimimiz ise EYT'nin son halini bekliyoruz. Aramızdan yeni yılda yapılacak seçimleri bekleyenler de var. Herkes yeni bir umut, yeni bir yolculuk beklentisinde, gelecek için sabırsızlanıyor.

Ümit tabii içimizde ki sönmeyen ateş... Hep iyi şeyler hayal edilir, iyi düşüncelere tutunmak isteriz. Yoksa hayat çekilmez olur, yaşanmaz olur! Önümüzdeki günlerden hepimizin beklentisi farklı ama sonuçta beklentimiz daha iyi günler yaşamak. Bu da çok normal...

Her sene yaşıyoruz, ona göre amaçlarımız da değişiyor. Yeni sene ile beraber yeni ufuklara yelken açıyoruz. Yeni pencerelerden bakıyoruz. Yeni arayışlara giriyoruz. Belki böylece hayata tutunuyoruz. Çıkacak bir yasayı bekleyenler, yaz başı alınacak bir diploması bekleyenler, tezkere bekleyenler say say bitmez...

Şimdilerde her yıl olduğu gibi 2022'yi özetleyen yayınlar, almanaklar, özel sayılar, kitapçılarda yerini aldı. Yaşadığımız

günlerin bilançosunu bilmek istiyoruz. Time dergisi yılın fotoğrafları sayısını yapmış. Neler yok ki! Mayıs ayında başlayan Ukrayna savaşının acı izlerinden, 8 Eylül'de ölen Kraliçe II. Elizbeth'in tabutuna torun çocuğundan bir bakışa kadar... Birkaç sayfada dünyadaki değişen belli başlı olayları yaşıyorsunuz. Bu tip bir sayıyı her sene hazırlayan Time dergisi, sanki önümüzdeki yılda bu tarz olaylara hazırlıklı olun der gibi... Şimdilerde The Economist dergisinin yılsonu sayısını bekleyenler revaçta. Malum her sene başı, derginin olacakları şifreleyerek anlatma özelliği var. Defalarca televizyonlarda bu görselleri yorumlayanlar bulunuyor. 2023'ün ayak izlerini görmeye çalışmak bunu kurgulamak tabii ki de oldukça zevkli.

Yıl biterken beklentilerimiz çoğalır, diğer taraftan ise yapamadıklarımız içimizde kurgunluklar yaratır. Bizi hırslandırır, hayallerimizi süsler. O zaman bunu coşturacak ilk aklımıza gelen mühim şey ise bir milli piyango almaktır!

Ümitlerimizin hep olacağı, bol enerjili günler bizi bekliyor. Buna çok ihtiyacımız var...

Didem DEMİRKENT

Emek - sermaye makası açıldı

Milli gelirden kesintisiz büyüme süreci, son çeyrekte hız kesmekle birlikte 9 çeyreğe ulaşırken, emek kesiminin payı tarihi dip noktaya indi. 2016'nın ilk çeyreğinde emeğin milli gelirden aldığı pay, sermayenin payını yakalamıştı. İzleyen dönemde makas yeniden açılmaya başladı.

Sermayenin milli gelirden aldığı pay 13,7 puan artarak yüzde 41,1'den yüzde 54,8'e çıkarken, emeğin payı 14,2 puan düşerek yüzde 40,5'ten yüzde 26,3'e indi, emek-sermaye makası alabildiğine açıldı. ●Naki BAKIR/4'TE

Milli gelirden alınan pay (%)

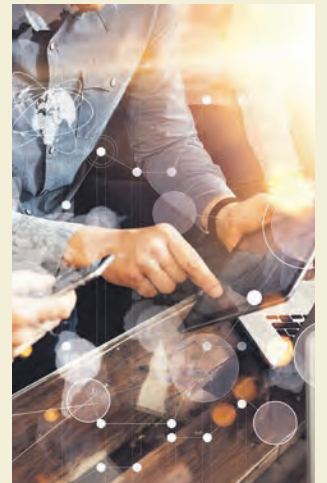
	Emek	Sermaye
2002	28,3	53,8
2003	28,7	54,7
2004	28,4	55,6
2005	28,4	56,0
2006	28,3	55,7
2007	28,8	55,2
2008	28,8	54,5
2009	29,9	51,9
2010	30,6	52,1
2011	30,0	53,5
2012	31,4	52,0
2013	31,7	52,1
2014	32,5	51,3
2015	33,0	50,7
2016-I	40,5	41,1
2016-II	37,8	45,9
2016-III	35,3	49,1
2016-IV	32,5	52,2
2016	36,3	47,5
2017	34,1	49,9
2018	33,5	49,5
2019	34,8	47,4
2020	32,9	49,4
2021	30,1	52,5
2022-I	31,2	47,6
2022-II	25,3	54,4
2022-III	26,3	54,8

İSO İmalat PMI 45,7'ye geriledi

İSO Türkiye İmalat PMI anketinin kasım ayı sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşme-

ye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, ekim ayında 46,4 olan manşet PMI kasımında 45,7'ye geriledi ve böylece üst üste dokuzuncu ay eşik değeri 50'nin al-

tında kaldı. Faaliyet koşullarında gözlenen bozulma, 2020 yılı başlarında yaşanan ilk Kovid-19 dalgasından bu yana görülen en belirgin düzeyde gerçekleşti.

Açık
Bankacılık
sistemi
kullanıma
açıldı

06

Sağlık turizmi
geliri 6 milyar
dolara ulaştı

05

127 bin satıcı
71 milyon
ürün sattı

11

ISSN 1301-9090

Erdoğan: Tüm yatırımcılara kapımız açık

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yabancı yatırımcıların sermaye piyasaları dahil Türkiye'ye yönelik artan ilgisinin, Türk ekonomisine ve diplomasisine duyulan güvenin tezahürü olduğunu belirterek, "Bazı kendini bilmezlerin sermaye piyasalarımızı hedef alan talihsiz ve art niyetli açıklamaları, bu gerçeği asla değiştirmeyecektir" ifadesini kullandı. Sermaye piyasalarının,

Türk ekonomisindeki bu dinamizmden olumlu etkilenerek büyüme yolculuğunu devam ettireceğine inandığını aktaran Erdoğan, "Türkiye'ye güvenen, ülkemize yatırım yapan, Türk ekonomisinin aydınlık geleceğine itimat eden tüm yatırımcılara kapımızın da gönlümüzün de açık olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum" ifadesini kullandı.

"Yatırım fonlarında tasarruf 1 trilyon liraya dayandı"

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, kasım ayı itibarıyla 33 şirketin toplam 14,2 milyar liralık halka arz gerçekleştirdiğini belirterek, "Son 2 yıldaki halka arzlarla borsamızda işlem gören şirket sayısı 482'ye ulaşmıştır. Piyasa derinliğinin göstergesi olan işlem hacmi açısından Borsa İstanbul'un küresel ölçekte dikkat çeken bir borsa olduğunu ve benzerlerinden pozitif ayrıştığını biliyoruz" dedi. Kongrenin açılışında konuşan Nebati, mevcut tasarrufların sermaye piyasalarına yönelmesi konusunda son 2 yıldır sevindirici gelişmeler yaşandığını, vatandaşların sermaye piyasalarına ilişkin farkındalıklarının ve ilgilerinin giderek arttığını kaydederek, "Uzun yıllar boyunca pay piyasasındaki yatırımcı sayısı 1 milyon kişi civarında iken, son dönemde bu rakam 3,2 milyon seviyesine ulaşmıştır." diye konuştu.

çen gün artmaya devam ettiğini kaydederek, "Bu ilgi sayesinde menkul kıymet yatırım fonlarının büyüklüğü 565 milyar liraya ulaşmıştır. Menkul kıymet yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarındaki tasarruf düzeyinin toplamda neredeyse 1 trilyon lira sınırına dayanmış olması, ülkemizde yerli kurumsal yatırımcı tabanının oluşmaya başladığını açıkça gösteriyor." şeklinde konuştu.

"Katılım Finans Kanunu çalışmalarını kısa süre içerisinde tamamlayacağız" Türkiye'nin faizsiz finans alanında önemli bir üs haline dönüşmesi hedefleri doğrultusunda Katılım Finans Kanunu çalışmalarını kısa süre içerisinde tamamlayacaklarını dile getiren Nebati, "Bu sayede, bir yandan finansal ürün yelpazemizi genişletirken bir yandan da katılım finans sistemimizi sağlam bir yasal zemine oturtmuş olacağız" diye konuştu.

"Yerli kurumsal yatırımcı tabanı oluşmaya başladı" Nebati, yurtiçi tasarruf oranının hem kamu hem de özel kesim tarafından artırılarak 2025'te yüzde 32,6'ya yükseltmesini hedeflediklerini kaydederek, bu hedeflere ulaşabilmek için bireysel emeklilik sistemine özel önem verdiklerini vurguladı. Atıkları adımlar sayesinde emeklilik yatırım fonlarının büyüklüğünün 395 milyar TL'ye yükseldiğini ifade eden Nebati, bu fonlardaki güçlü büyüme performansını destekleyerek sermaye piyasaları için kalıcı bir kaynak haline getirmeyi hedeflediklerini anlattı. Nebati, yatırım fonlarına ilginin her ge-

Borsada iş modeli değişti

Baştarafı 1. sayfada

Borsa İstanbul Genel Müdürü Korkmaz Ergun, TSPB Kongresi'nde yaptığı konuşmada, "Aynı zamanda gittiğimiz illerin sanayi odalarında da toplantılar yapıyoruz. Çünkü borsa olarak iş yapma modelimizi değiştirdik. Artık sadece halka arz başvurusundan sonra başvuru değerlendirilen bir borsa değiliz. Başvurudan önce de karar ve hazırlık aşamasında şirketlerimize destek veren bir borsayız. Son 2 yılda borsamızda 85 şirketimiz işlem görmeye başladı. Bu şirketlerin halk arzından 36 milyar TL kaynak sağlandı. Son 2 senede borsamızda işlem görmeye başlayan borçlanma aracı sayısı 3 bin oldu. Bu ihraçlardan da 581 milyar TL kaynak sağlandı. 2 sene önce günlük ortalama işlem hacmimiz 26 milyar TL iken, 2022 yılı günlük ortalama işlem hacmimiz 63 milyar TL oldu. 2 sene önce borsamızda işlem gören şirket sayısı 394 iken, bugün 478'e ulaştı. 2 sene önce yatırımcı sayımız 1,3 milyon iken, bugün 3,3 milyona yükseldi. İşte bu şekilde bir yandan piyasalar ve borsamız büyürken, diğer taraftan sunduğumuz finansal hizmetlerin ve ürünlerin çeşitliliğini artırmaya devam ediyoruz."

Ergun, bu kapsamda yakın zamanda emtia pazarını kurduklarını, Darphane Altın Sertifikası'nın borsada işlem görmeye başladığını,

BIST Antrepo'yu oluşturduklarını, böylece gümrük sahası dışında uluslararası bir saklama merkezine sahip olduklarını, öte yandan, sürdürülebilirlik alanında hesapladıkları endekslere bir üçüncüsünü eklediklerini, BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi'nin borsanın büyük ve likit şirketlerinden oluştuğunu, 13 Ocak'ta bu endeksin üzerine bir vadeli işlem sözleşmesi açacaklarını bildirdi.

"Borsa'da işlem gören şirketlere eğitim veriyoruz"

Borsada işlem gören şirketlere eğitim verdiklerini, ayrıca borsa-da işlem gören şirketlere rehberlik etmesi için Sürdürülebilirlik, Entegre Raporlama Hazırlama ve İklim Raporlama Hazırlama Rehberi hazırladıklarını ifade eden Ergun, şu değerlendirmede bulundu: "Hesapladığımız sürdürülebilirlik endekslerimizin üzerine kurulmuş 21 adet fon bulunmaktadır. Katılım finans alanında ise 12 Kasım 2021'den itibaren 5 endeks hesaplamaya başladı. Bu endekslerimizin üzerine kurulmuş 34 adet fon bulunmaktadır. Diğer taraftan, 25 Kasım 2022'de 6. endeksimizi de hesaplamaya başladık. BIST Katılım Temettü Endeksi. Bu şekilde hem katılım finansı kriterlerine uygun şekilde yatırım yapmak isteyen aynı zamanda düzensiz temettü dağıtan şirketlere yatırım yapmak isteyen yatırımcılara yeni bir hizmet daha sunuyoruz."

olduk."

Devlet iç borçlanma senetleri üzerine vadeli işlem sözleşmeleri açtıklarını, vadeli işlem ve opsiyon piyasasına açılış seansı oluşturduklarını belirten Ergun, Borsa İstanbul olarak İslam işbirliği Teşkilatı üyesi ülkelerin borsalarının oluşturduğu Borsalar Forumu'nun Genel Sekreterliğini yürüttüklerini söyledi. Ergun, üye ülkelerin oluşturduğu ortak fona yatırımlar için tüm üye ülkeleri davet ettiklerini ve 2 Ağustos'ta işlemi açtıklarını dile getirerek, "Diğer taraftan borsa olarak bu sene Abu Dabi borsasına ilk teknoloji ihracatımızı gerçekleştirdik. Ticari ilişkimizi burada da bırakmadık. Abu Dabi borsasında, sadece Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlere yatırım yapmak üzere bir fon kuruldu ve bu fon Abu Dabi borsasında 9 Ağustos'ta işlem görmeye başladı." diye konuştu.

"İstanbul'un finans merkezi olmasına güç katacağız"

Yakın zamanda Karbon Piyasası ve Girişim Sermayesi Pazarı'nı kurmayı planladıklarını ifade eden Ergun, konuşmasını şöyle tamamladı: "Karbon Piyasası ülkemizin 2053 net sıfır emisyon hedefi ve Avrupa Birliği sınırda karbon ticareti mekanizmasının en önemli bileşenidir. Giri-

şim Sermayesi Pazarı ise halka arz potansiyeli olan ancak halka arza henüz hazır olmayan şirketlerimizin sadece sermaye artışı yoluyla nitelikli ve kurumsal yatırımcılara yapacakları ihraçla borsamızda işlem görmeye başlamasıdır. Bu şekilde şirketlerimiz bir yandan büyümeleri için gerekli olan fona sahip olurken, bir yandan borsamızda işlem görerek kurumsallaşmalarını da tamamlayacaklar ve halka arza hazır hale geleceklerdir. Arz tarafında daha fazla şirketimizin çeşitli kaynak temini imkanına kavuştuğu, talep tarafında ise daha geniş bir yatırımcı tabanına ulaşıldığımızı özetle piyasalarımızın büyümesine, yine finansal hizmetlerin ve ürünlerin geliştirilmesine odaklandığımız bir hedefle İstanbul'un uluslararası finans merkezi olması konumuna güç katmaya devam edeceğiz."

Sayı: 12969
2 Aralık 2022

KURUCUSU
Nezih DEMİRKENT

DÜNYA Eko Basım Yayın Dağıtım
Tic. ve San. A.Ş.
adına İmtiyaz Sahibi
Didem DEMİRKENT

CEO
Burcu KÖSEM

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Gürhan DEMİRBAŞ

Görsel Yönetmen
Erdal BAYRAKTAR

Reklam Müdürü
Sait RAVANOĞLU

Satış ve Dağıtım Müdürü
Mustafa DEMİR

Abone Müdürü
Tolga DEMİRBAŞ

Bilgi Teknolojileri Müdürü
Tarkan KAYA

Yayına Hazırlık

Merkez
Eski Büyükdere Cad. No:37 Kat: 4
Maslak İş Merkezi 34485
Sarıyer / İstanbul
Tel: 0(212) 285 10 12/14
Web: www.dunya.com

Baskı
Dünya Eko A.Ş.
Tuna Cad. Alkaya Sok. No: 11
Küçükçekmece - İstanbul

Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım A.Ş.

"Şirket sahiplerinin hisselerinin fiyatlarıyla ilgili konuşmasına sıcak bakmıyoruz"

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Başkanı İbrahim Ömer Gönül, şirket sahiplerinin hisselerin fiyatlarıyla ilgili konuşmasına sıcak bakmadıklarını belirtti. Gönül, "Biz şirket sahiplerinin özellikle kritik durumlarda hisselerin fiyatlarıyla ilgili konuşmasına hiçbir zaman sıcak bakmıyoruz. Şirket sahipleri ve üst düzey yetkililerin, gerek sosyal medyada gerek basınla gerekse televizyondan bu tür açıklamaları yapmalarına sıcak bakmıyoruz. Bu tür açıklamalar hakkında da zaten geçmişte de incelemeler yaptık. Bundan sonra da dikkatle takip edeceğiz" dedi.

"Kötü niyetlileri engelliyoruz" Gönül, Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'n-

da (VİOP) düzenlemelerin yapıldığını hatırlatarak, orta vadeyi de kapsayan düzenlemeler üzerinde çalışmaların olduğunu söyledi. Gönül, bu konuda Borsa İstanbul, Takasbank ve Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) ile çalıştıklarını ifade etti. Düzenlemeleri yaparken her zaman paydaşlarının iyi niyetli olduklarını varsaymaya çalıştıklarını vurgulayarak, "Bir taraftan da kötü niyetlilerin üzerine gitmek ve onları engellemek için elimizden geleni yapıyoruz." diye konuştu.

Halka arzda elektronik başvuru sistemi

Gönül, halka arz başvuru-larının güçlü şekilde devam ettiğini ve gelecek yıl halka arz başvurularının artacağını düşündüklerini söyledi. Halka arzda

elektronik başvuru sistemini hayata geçirerek şirketlerin işlerini kolaylaştırmayı amaçladıklarını belirten Gönül, "Halka arzlarla ilgili olarak sanayinin yoğunlaştığı illere tevceccüh göstererek, onlara daha fazla ulaşım sağlayarak şirketlere sermaye piyasalarını anlatıyoruz." diye konuştu.

Finansal okuryazarlık için sertifikasyon süreci

Gönül, yeni yatırımcılarla birlikte finansal okuryazarlığın gelişmesi için atıkları adımları da hızlandırdıklarından bahsetti. Finansal okur yazarlığı artırmak için finansal okuryazarlık akademisi şeklinde bir çalışmaları olduğunu anlatan Gönül, "Çok yakında bir sertifikasyon süreci başlatacağız. Özellikle yeni yatırımcıların finansal

okuryazar olarak pay piyasasın-da yatırımcı olmalarını istiyoruz." dedi. Gönül, sosyal medyadan yapılan manipülasyonlarla ilgili kanun önerileri ve çalışmalarının da olduğunu bildirdi.

"Dikkati çeken her hisse hareketini takip ediyoruz"

SPK Başkanı Gönül, piyasalardaki hareketi yakından takip ettiklerini belirterek, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bizim günlük raporlarımız olur. Her hissenin hareketi için, dikkati çeken her hisse hareketi için bunları takip ederiz. Bu hisse neden yükselmiş, neden düşmüş?... Bunların hepsi bizim izleme komitesi tarafından izlenir. Burada ciddi bir ekip çalışır. Ciddi bir teknoloji çalışır. Tabii bunların tekrar denetimden geçmesi, altı yapısının hazırlanması belirli

bir süreç. Eğer hakikaten kanuna aykırı bir işlem varsa ve tespit ettiyseniz, cezaya döner."

Gönül, bazı hisselerin dikkati çeken performanslarına da değinerek, "Biz fiyata karışmayız, bizim için fiyat önemli değildir. Bu fiyatın gerçekleşmesi gerçek mi, arz-talep yönlü mü gerçekleşmiş, yoksa arkada başka işler mi dönmüş, suni piyasa mı oluşturulmuş, manipülasyon mu yapılmış, biz ona bakarız." ifadelerini kullandı.

Borsada son 22 yılın en güçlü rallisi

Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, yılbaşından itibaren yüzde 168 getiriyle dünya genelinden pozitif ayrışırken, son 2 ayda yüzde 57 kazançla 2000 yılından bu yana en güçlü iki aylık performansını sergiledi. Kasım'da, 98 hisse değer kazanırken, sadece iki hisse kaybettirdi.

Borsa İstanbul, yılbaşından bu yana getiri arayışındaki yatırımcıların yüzünü güldürüyor. Küresel pay piyasalarının büyük çoğunluğunun negatif seyrettiği bu yıl Borsa İstanbul'da BIST 100 endeksi, 11 ayda yatırımcısına yüzde 168 getiri sağladı. Son 2 ay dikkate alındığında BIST 100 endeksi yüzde 57 değer kazanırken, söz konusu yükseliş Ocak 2000'den bu yana en güçlü iki aylık performans işaret etti. BIST 100 endeksinde bu dönemde dolar bazlı yükseliş yüzde 56 olurken, endeks 267 puan seviyesine çıktı. Endeks, yılbaşından bu yana gösterdiği performansa karşın dolar bazlı tarihi zirvesi olan 509 puandan oldukça uzakta bulunuyor.

En fazla getiri madencilik sektöründe

BIST 100 endeksi, geçen ay yüzde 25,1 artarak 4.977,64 puanla kapanış rekorunu kırarken, gördüğü en yüksek seviye rekorunu da 4.988,68 puana taşıdı. Borsa İstanbul'da hesaplanan tüm sektör endeksleri kasımda yükselirken, en çok getiriyi yüzde 60 ile madencilik sağladı. Hisse bazlı bakıldığında BIST 100 endeksinde kasımda 98 hisse değer kazanırken, 2 hisse değer kaybetti. En çok kazandıran yüzde 89 ile Koza Al-

tın İşletmeleri, en fazla kaybettiren ise yüzde 42 ile Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı oldu.

"Yatırımcılar hisse senedi konusunda oldukça seçici olmalı"

Deniz Yatırım Strateji ve Araştırma Bölüm Müdürü Orkun Gödek, üçüncü çeyrek şirket finansal sonuçlarının ardından borsadaki yükselişin sürpriz olmadığını söyledi. Gödek, son dönemde halka arzların da uzun bir aradan sonra yeniden hareketlendiğini vurgulayarak, "Bu da yine yerli yatırımcı sayısındaki artışın açıklayıcısı. Genel olarak dış fiyatlamaya başlıklarından ayırdığımız için daha lokal gelişmelerle hareket ediyoruz. Bu nedenle yatırımcıların tek yönlü hisse senedi piyasası olmadığı gerçeğini bilerek ilerlemelerinde ciddi fayda var." dedi.

Türkiye'nin, dünyanın her ülkesinde geçerli kavram olan meşhur "seçim rallisinin" başlangıç noktasında olduğunu belirten Gödek, sürecin, yabancı yatırımcı oranındaki ciddi düşüş seviyeleri nedeniyle oynaklığa açık olabileceğini söyledi. Gödek, piyasalardaki her haber akışının olması gerektiği ölçekte fiyatlanmadığını aktararak, şu değerlendirmelerde bulundu: "Yine bir diğer kabul görmüş gerçek, Türk şirketlerinin ta-

rihsel ortalamalarına kıyasla iskontolu işlem gördüğü. Ancak bunun da farklı birçok gerekçesi söz konusu. Yatırımcılar, her zaman yarınki farklı koşullarda ortak oldukları şirketlerin hikayelerini bilmeli, gerektiğinde uzun vadeli ortaklık ile ilerleyecekleri bilincinde olmalı. Kulaktan dolma, sosyal medya ve mesajlaşma grubu hesapları yöreğinde hareket etmek bugünün yeni yatırımcılarını, yarının küskün hisse senedi yatırımcıları haline getirebilir. Biz genel olarak model portföy mantığını benimseyerek ilerliyoruz. Geride kalan her sektör/şirket aynı potansiyele sahip değil. Dönemsel farklılaşmalara da dikkat etmeli."

Yükseliş trendinin korunması bekleniyor

Vakıf Yatırım Direktörü Altan Aydın da Borsa İstanbul'un tarihi zamanlar yaşadığını ifade ederek, "Enflasyon beklentileriyle başlayan, güçlü bilançolarla yükselişine devam eden BIST 100 endeksi, sürekli zirve yenilerken, dolar bazında da benzerlerinden ciddi anlamda pozitif ayrıştı." dedi. Son dönemdeki en güçlü temanın, hala ucuz kalmış endeks ağırlığı yüksek şirketler ve alternatifsizlik olduğunu vurgulayan Aydın, bu temanın zaman zaman kar

satışlarına sebep olabileceğini ancak genel olarak yükseliş trendinin korunmasını beklediklerini kaydetti. Aydın, bunun için özellikle gayrimenkul yatırım ortaklığı, holding, gıda, otomotiv ve sigortacılık sektörlerinin ön planda kalabileceğini belirterek, "BIST 100 endeksinde 5.100 ve üzerinde ivme kaybı görülme ihtimali olsa da yatırımcılara,

4.750 seviyesi üzerinde kaldıkça, pozisyonlarını korumalarını öneriyoruz. Aralık ayında oluşabilecek muhtemel dalgalanma ve kar satışlarını yine orta vade için alım fırsatı olarak izliyoruz. Bu görüşümüz için yurt içindeki mevduat faizleri, yurt dışı piyasalar ve merkez bankalarının adımları risk oluşturabilir." ifadelerini kullandı.

İstanbul'da Ücretliler Geçinme Endeksi yıllık yüzde 105,55 arttı

İstanbul'da kasım ayında önceki aya göre, perakende fiyatlar yüzde 3,10, toptan fiyatlar yüzde 2,34 arttı. Geçen yılın kasım ayına göre 2022 Kasım ayında yaşanan fiyat değişimlerini gösteren "bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı" İTO 1995 bazlı Ücretliler Geçinme Endeksinde yüzde 105,55, Toptan Eşya Fiyatları Endeksinde ise yüzde 95,72 olarak gerçekleşti.

İstanbul Ticaret Odası'ndan (İTO) yapılan açıklamaya göre, kasım ayında perakende fiyat hareketlerinin göstergesi olan İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksi, bir önceki aya göre yüzde 3,10, toptan fiyat hareketlerini yansıtan Toptan Eşya Fiyatları endeksi ise yüzde 2,34 arttı.

Kasım ayında perakende fiyatlarda bir önceki aya göre, ev eşyası harcamalarında yüzde 5,31, gıda harcamalarında yüzde 4,52, sağlık ve kişisel bakım harcamalarında yüzde 3,84, kültür eğitim ve eğlence harcamalarında yüzde 1,53, konut harcamalarında yüzde 0,88, gi-

yim harcamalarında yüzde 0,82, diğer harcamalarda yüzde 0,71, ulaştırma ve haberleşme harcamalar grubunda yüzde 0,14 artış izlendi. Kasım 2022'de toptan fiyatlarda bir önceki aya göre, mensucat grubunda yüzde 4,77, işlenmemiş maddeler grubunda yüzde 3,72, kimyevi maddeler grubunda yüzde 3,31, gıda maddeleri grubunda yüzde 2,93, yakacak ve inşaat malzemeleri grubunda yüzde 0,73, enerji maddeleri grubunda yüzde 0,06 artış, madenler grubunda yüzde -1,83, azalış izlendi.

GELENEKSEL VE DİJİTAL MEDYA TEK BİR TIKLA PARMAĞINIZIN UCUNDA!

Ajans Press, markanız hakkında tüm mecralarda yer alan haberleri **yapay zekâ** modülleri ile takip ederek her sabah size toplu haber sunumu yapıyor.

AJANS PRESS
medyadaki gözünüz

444 7 212
info@ajanspress.com.tr
AjansPressMT @ AjansPress.Turkey

YÖNETİM VE
VERGİMesut
KOYUNCU

Eğitim şart

Almanya'yı düşünüyorum. Dört yıl süren birinci dünya savaşından mağlup ayrılmış, savaş boyunca kendi ordularını finanse ettiği gibi, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan ve Osmanlı ordularına da parasal ve silah yardımında bulunmuş bir devlet. Mağlubiyeti ülke dışı topraklarda kabul etmiş, ülkesi savaşta bir yıkım görmemiş, ancak savaştan sonra ciddi bir ekonomik kriz ve enflasyon (aslında parasını ortadan kaldıracak boyutta hiperenflasyon) yaşamış. Bütün bunlara rağmen savaştan sonra da üretmiş, sanayisi varlığını sürdürmüştü. Ekonomik krizle birlikte yönetime gelen Hitler, sanayisini yeni bir savaşa hazırlık için kullanmış, günlük hayat için üretim yapan fabrikalar orduya silah, cephane ve teçhizat üretimi yapmaya başlamışlar. Sonrasında ikinci dünya savaşı. Öyle bir savaş ki neredeyse altı yıl sürmüştü. Almanya yenilmiş. Birincisinden farklı olarak ülkede taş üstünde taş kalmamış. İkiye bölünmüştü. Ancak savaş sonrası hemen batısı da doğusu da üretim üssü haline gelmişler. Bu derece yıkıma uğramış bir ülke kısa zamanda bunu nasıl başarmış?

Eğitimi Alman ekolünden gelen bir duayen sanayici büyüğümüz ile bunları konuşuyorum. “Mesut Bey, eğitim diyor, Almanlar özellikle çıraklık eğitimine büyük önem verirler. İzmir’de 1989 yılında otomobil yan sanayii için üretim yapmak üzere açılan 3. Organize Sanayi’nin açılışına gelen ve aynı zamanda Türk-Alman ortaklığıyla yapılan çıraklık okulunun da açılışını yapan, dönemin Almanya Cumhurbaşkanı Richard Von Weizsacker’dan bu konuda yardım yardım istedim. Kendisinin yönlendirmesiyle, tamamen Almanların benzeri okullarını esas alarak, fabrikamızın içine bir çıraklık okulu, bölgeye de bir sanat okulu (Endüstri Meslek Lisesi) açtık. Fabrikamızın kalfa ve usta ihtiyacını bu okullardan, özellikle çıraklık okulundan karşılıyoruz.”

Gerek üretimde ve gerekse hizmet sektöründe yetişmiş nitelikli eleman çok önemli. Oluklu mukavva sektörünü bilenler iyi bilir, katlama yapıştırma makinelerinin ayarı zor, süresi uzundur. Ben bu makinelerde, iyi yetişmiş bir operatörün, ortalama bir operatöre göre birkaç kat fazla ürettiğini biliyorum.

Yıllar önce Hesap Uzmanlığı döneminde bir inceleme için gittiğim firmada, yıl içinde fire miktarlarının birden artıp üretim miktarının da ciddi oranda düştüğünü görmüştüm. Durumu araştırmca, bir ücret anlaşmazlığı nedeniyle tüm işçilerin işten çıkarıldığını, yenileriyle üretime devam edildiğini, tecrübesiz işçilerin hem üretim miktarını ciddi oranda düşürdüğünü hem de fireleri zıplattığını tespit etmiştim. Çalışanlarla ücret düzeyi üzerinden yaşanan problem, akla hayale gelmeyecek bir kayba neden olmuştur.

Rekabet verimlilikten geçiyor. Verimli olabildiğiniz müddetçe rekabet üstünlüğü sağlıyorsunuz. Rekabet üstünlüğü için yüksek teknolojiye sahip makinelerinizin yazılı performansları değil, bu performansları sürdürülebilir şekilde yakalayacak insan kaynağına sahip olmanız önemlidir.

Gerek az gelişmişliğin kısır döngüsü deyin, gerek orta gelir tuzağı deyin, bulunduğumuz noktadan bir üst lige çıkabilmenin yolu verimlilikten geçiyor. Verimlilik, sıfıra yakın ilave yatırımla katma değer yaratmak demek. İhtiyacımız olan tek şey ise nitelikli, yetişmiş insan kaynağı.

Bu konuda ciddi sıkıntılarımız var. Mesleki eğitim konusunun baştan sona yeniden yapılandırılması gerekiyor.

Çıraklık yani mesleki eğitim kursları bu eğitimin en temel noktasıdır. Sekiz yıllık zorunlu eğitim sonrası liseye devam etmek istemeyen öğrenciler, çalışmak istedikleri sektörde hem eğitim almakta hem de haftanın belli günleri çalışmakta, eğitim süresi sonunda kalfa, bir süre sonra da usta olarak yollarına devam etmekteiler.

Çıraklık eğitiminin hem organize sanayi bölgelerinin hem meslek odalarının kontrolünde bulunması, eğitimin güncel tutulması, hatta belli bir büyüklüğün üzerindeki işletmelerin kendilerine bağlı çıraklık ve mesleki eğitim kursu açma ve bu kursiyerleri istihdam etmelerinin zorunlu olması gerekir.

Eski adıyla sanat okulları yeni adıyla endüstri meslek liseleri ne yazık ki, çıraklık okulları kadar verimli ve sanayi ile entegre değiller. Bu okulların da, çıraklık kursları gibi, gerek organize sanayi bölgeleri ve gerekse meslek odaları ile entegre olmaları, öğrencilerin bir stajdan öte fiilen istihdam edilerek eğitilmeleri, eğitim bitiminde de istihdamlarının devamı gerekmektedir.

En büyük sıkıntı iki yıllık üniversiteler olan meslek yüksek okullarıdır. Esas amacı kalfa ve usta üzeri teknik eleman yetiştirmek olması gereken bu okullar, fiiliyatta uzak, kuruldukları yerleşim yerlerine devletin, çalışan personelin ve öğrencilerin harcamaları üzerinden gelir yaratması beklenen okullar olarak görülmekteiler. Bu okullar da tamamen organize sanayi bölgeleri ve meslek odalarıyla birlikte hareket etmeli, gerek sanayiye ve gerekse hizmet sektörüne daha iyi yetişmiş, çalışarak eğitimini uygulama ile pekiştirmiş birimlere dönüştürülmelidir.

Bugün hem işsizlikle hem de nitelikli eleman bulmakla uğraşan ülkemizde, bir üst lige çıkmak adına mesleki eğitim konusunu pratiğe yönelik olarak islah etmesi bir zorunluluktur.

Gelişmek için, katma değerli üretim için, rekabet üstünlüğü için eğitim şart.

Türkiye büyürken
çalışanlar yoksullaştı

TÜİK verileri, vergiler, enflasyon, işsizlik, dalgalı kurlar, yüksek faiz düzeyinden en fazla olumsuz etkilenen orta sınıfın milli gelirdeki büyümeden adil pay almadığını gösteriyor.

Naki BAKIR

Türkiye’nin, gayri safi yurt içi hasıla (GSYH) büyümesi bu yıl 3’üncü çeyrekte hız kesmekle birlikte art arda kesintisiz büyüme süreci 9 çeyreğe ulaşırken, çalışan kesimin milli gelirden aldığı payın tarihi dip noktaya indiği belirlendi.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK), bu yılın 3’üncü çeyreğine ilişkin GSYH verilerine göre Türkiye ekonomisinin 2020’nin 2. çeyreğinde kaydettiği yüzde 10,3’lük küçülmenin ardından başlayan kesintisiz büyüme süreci, bu yılın Temmuz-Eylül dönemi itibarıyla 9 çeyreğe ulaştı. Ancak bu yılın 3’üncü çeyreği itibarıyla hız kesen büyüme oranı yüzde 3,9’a indi. Anılan kesintisiz büyüme döneminde Türkiye ekonomisi özellikle 2021’in 3’üncü çeyreğinde yüzde 22,2 ile rekor bir büyüme kaydetmiş, diğer çeyreklerde ise yüzde 6,4’le yüzde 9,6 arasında değişen büyüme oranları ölçülmüştü.

Ekonomi büyürken çalışanlar yoksullaştı

TÜİK’in açıkladığı GSYH büyüme verileri, emek kesimi aleyhine dikkat çekici bir değişimi de ortaya koydu.

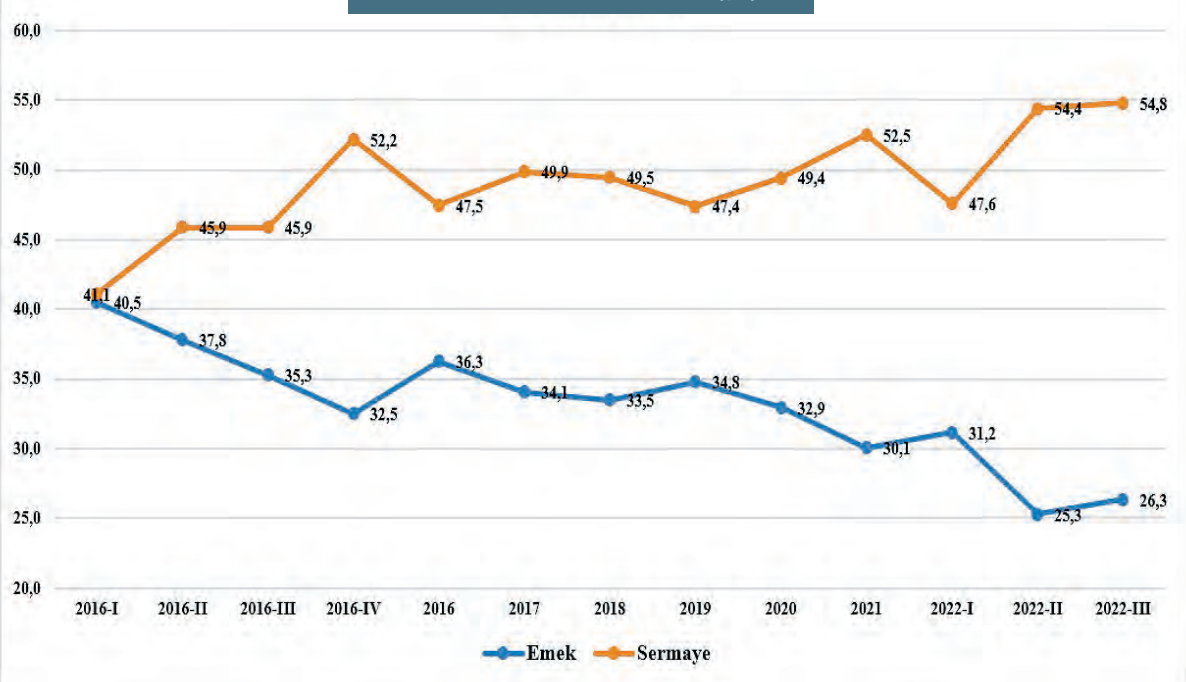
Gelir yöntemiyle GSYH bileşenlerinin gayri safi katma değer içindeki paylarına bakıldığında, sermaye kesiminin milli gelirden aldığı payı gösteren “Net işletme artışı/karma gelir”in oranı bu yılın 3’üncü çeyreği itibarıyla yüzde 54,8 olurken, emek kesimin payını gösteren “İş gücü ödeme”nin payı yüzde 26,3 düzeyinde gerçekleşti.

TÜİK veri seti, milli gelirden alınan payda emek-sermaye makasının özellikle 2016’dan bu yana açıldığını, son iki yılda ise bu eğilimin büyük bir ivme kazandığını gösteriyor. 2016’nın ilk çeyreği itibarıyla gayri safi katma değer içinde net işletme artışı/karma gelirin payı yüzde 41,1

Gelir yöntemiyle GSYH bileşenlerinin
gayri safi katma değerdeki payı (Cari fiyat; Milyar TL)

	Büyüme (%)	İş gücü Ödemeleri	Net işletme artışı/ Karma gelir	GSYH	Gayri Safi Katma Değer	Emeğin Payı (%)	Sermayenin Payı (%)
2016-I	4,8	203,8	206,9	567,9	503,3	40,5	41,1
2016-II	4,9	213,0	258,4	635,6	562,8	37,8	45,9
2016-III	-0,8	210,3	292,3	670,5	595,4	35,3	45,9
2016-IV	4,2	213,1	342,2	752,6	655,4	32,5	52,2
2016 Yıllık	3,2	840,2	1.099,8	2.626,6	2.316,9	36,3	47,5
2017	7,4	947,0	1.386,2	3.133,7	2.779,8	34,1	49,9
2018	2,8	1.129,0	1.666,9	3.758,8	3.369,6	33,5	49,5
2019	0,9	1.350,5	1.840,0	4.311,7	3.881,9	34,8	47,4
2020	1,9	1.478,6	2.218,5	5.048,2	4.487,7	32,9	49,4
2021	11,4	1.947,9	3.403,0	7.248,8	6.481,2	30,1	52,5
2022-I	7,5	694,2	1.060,2	2.508,3	2.227,4	31,2	47,6
2022-II	7,7	773,8	1.664,3	3.425,3	3.058,9	25,3	54,4
2022-III	3,9	1.009,5	2.099,4	4.258,2	3.831,5	26,3	54,8

MİLLİ GELİRDEN PAY (%)

olurken, iş gücü ödemelerin payı yüzde 40,5 düzeyinde gerçekleşmişti. Başka deyişle emeğin milli gelirden aldığı pay, sermayenin payını yakalamış, iki kesim arasındaki makas neredeyse kapanmıştı. İzleyen dönemde ise emek kesimi aleyhine giderek bozulan bir tablo ile karşılaşıldı.

Emek-sermaye makası iyice açıldı

Buna göre 2016’nın ilk çeyreğinden 2022’nin 3’üncü çeyreğine kadar olan dönemde sermayenin milli gelirden aldığı pay 13,7 puan artarken, emeğin aldığı pay 14,2 puan düşüş gösterdi.

2022’nin 3’üncü çeyreği itibarıyla 2016 birinci çeyreğe göre cari fiyatlarla milli gelir yüzde 649,8, gayri safi katma değer yüzde 661,3 artarken, sermaye kesiminin payını gösteren net işletme artışı/karma gelirden aldığı pay

tış yüzde 914,7’ye ulaştı; iş gücü ödemelerindeki artış ise yüzde 395,3’le bu büyümenin çok altındaydı.

Emeğin payı 2002’nin de altında

Ekonomide tüm dengeleri alt üst eden 2001 krizinin tahribatının onarılmaya çalışıldığı 2002 yılında milli gelirden alınan paylar, daha adil bir dağılıma işaret ediyordu. TÜİK verilerine göre 2002’nin tümü itibarıyla sermaye kesiminin milli gelirden aldığı pay yüzde 53,8 olurken, emek kesiminin payı yüzde 28,3’le bu yılın 3’üncü çeyreğine göre daha yüksek düzeyde bulunuyordu. 2010 yılına gelindiğinde emeğin payı yüzde 30’u geçerken, sermayenin payı yüzde 52,1 olmuştu. 2016 ilk çeyrekte adeta kapanan makas, özellikle son iki yılda hızla açıldı ve emeğin milli gelirden aldığı pay

yüzde 20’lere geriledi.

Ekonomik büyüme zenginleşme mi?

Ekonomik büyüme, ekonominin üretim kapasitesinin artırılması ve dolayısıyla daha fazla mal ve hizmet üretilmesi anlamına geliyor. Üretim kapasitesinin artması üretim faktörlerindeki artışlar ve teknoloji düzeyindeki gelişmelere bağlı bulunuyor. Milli gelirin büyümesi, büyüyen ekonomideki herkesin eşit oranda zenginleşmesi anlamına gelmiyor. TÜİK’in milli gelire ilişkin tarihi veri seti, milli gelir büyümesinden bankalar, borç verenler, rantiyeler ve şirketler büyük oranda yarar sağlarken, ülke nüfusunun çoğunluğunu oluşturan ve vergiler, yüksek enflasyon, yüksek işsizlik, aşırı dalgalı kurlar, yüksek faiz düzeyinden en fazla olumsuz etkilenen işçi, memur gibi çalışan kesim ve orta sınıfın adil pay almadığını gösteriyor.

Sağlık turizmi geliri 6 milyar dolara ulaştı

Şubat 2019'dan bu yılın ekim ayına kadar yurt dışından 2 milyon 655 bin 720 kişinin tedavi için geldiği Türkiye, sağlık turizminden 5 milyar 987 milyon 668 bin dolar gelir elde etti. Bu rakamın 1,6 milyar doları ise bu yılın ilk 10 ayında elde edildi.

Sağlık Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak 4 Şubat 2019'da kurulan Uluslararası Sağlık Hizmetleri Anonim Şirketi'nin (USHAŞ) internet sitesindeki verilere göre, 2019 yılında sağlık turizmi kapsamında Türkiye'de 701 bin 46 hasta sağlık hizmeti aldı. Sağlık ve tıbbi nedenlerle gelen yabancı ziyaretçi ve yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edilen turizm geliri ise aynı yıl için 1 milyar 492 milyon 438 bin dolar oldu.

Küresel Covid-19 salgınının yaşandığı 2020 yılında ise sağlık turisti sayısında gözle görülür azalma yaşandı. 2020'de 407 bin 423 hasta, sağlık hizmeti için Türkiye'yi tercih etti. Sağlık turizmi ve tıbbi nedenlerle gelen yabancı ziyaretçi ve yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edilen turizm geliri, 2020'de 1 milyar 164 milyon 779 bin dolara geriledi.

Bu yıl 876 bin 521 kişi geldi

Geçen yıl ise 670 bin 730 kişi sağlık hizmeti için Türkiye'yi tercih etti. 2021'de sağlık turizminden elde edilen gelir, 1 milyar 726 milyon 973 bin dolar olarak kayıtlara geçti.

Türkiye'ye, 2022 yılının ekim ayına kadar 876 bin 521 kişi sağlık hizmeti almak için geldi ve buradan elde edilen gelir 1 milyar 603 milyon 478 bin dolar oldu.

Şubat 2019'dan bu yılın ekim ayına kadar sağlık turizminde Türkiye'yi tercih eden kişi sayısı toplam 2 milyon 655 bin 720 olurken, 5 milyar 987 milyon 668 bin dolar gelire elde edildi.

Tıbbın birçok alanında hizmet sunulan sağlık turizminde, belli branşlar ilk tercihler arasında yer aldı.

Uluslararası hastaların en çok tercih ettiği klinik branşlar sırasıyla, kadın

hastalıkları, dahiliye, göz hastalıkları, tıbbi biyokimya, genel cerrahi, diş hekimliği, ortopedi ve travmatoloji, enfeksiyon hastalıkları ve kulak-burun-boğaz oldu.

Hisarcıkloğlu: Beşeri sermaye özel sektörün rekabet gücünün çıpasıdır

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, "Özel sektör olmadan mesleki eğitim, mesleki eğitim olmadan özel sektör olmaz" diyerek "Biz inanıyoruz ki; beşeri sermaye, özel sektörün rekabet gücünün çıpasıdır" yorumunda bulundu.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ile Avrupa Eğitim Vakfı iş birliğiyle Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) ev sahipliğinde gerçekleştirilen OECD Mesleki Eğitim Zirvesi, Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu ve OECD İstanbul Merkezi Direktörü Achraf Ouali ve davetlilerin katılımıyla İstanbul'da gerçekleştirildi.

Zirvenin, açılışında konuşan Hisarcıkloğlu eğitim önemine vurgu yaparak, "Türk iş dünyasının çatı kuruluşu TOBB olarak, memleketin öncelikli meselesinin eğitim olduğuna inandık. Bu vizyonla hareket ettik ve en önemli yatırım alanı olarak ülkemize yeni okullar kazandırmaya ihtiyaç duyulduğunu gördük. TOBB olarak bugüne kadar ülkemize 153 eğitim tesisi kazandırdık" bilgisini verdi.

153 eğitim tesisiyle yeterli kalmadıklarını ve şubat ayında Milli Eğitim Bakanlığı ile protokol imzaladıklarını hatırlatan Hisarcıkloğlu şöyle devam etti: "Şubat ayında bakanımız ile imzaladığımız protokol ile 154 ilçe de 154 yeni okul için harekete geçtik. Bununla dayatınmedik. Her sene, ihtiyaç sahibi öğrencilerimize destek olduk. 2002 yılından bu yana, 81 ilde, 200 bin öğrenci kardeşimize, odalarımız ve borsalarımız aracılığıyla eğitim yardımında bulunduk."

Döviz mevduatlarında Şubat'tan bu yana en sert düşüş

Merkez Bankası (TCMB) verilerine göre, 25 Kasım haftasında döviz mevduatları 5,5 milyar dolar düşüş kaydetti. Böylelikle döviz mevduatlarında Şubat ayından bu yana en hızlı düşüş yaşandı.

Döviz mevduatlarında geçen hafta 9 ayın en hızlı düşüşü izlenirken, Merkez Bankası'nın net döviz rezervlerinde de 9 ayın en yüksek seviyesi görüldü. Merkez Bankası verilerine göre yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 25 Kasım haftasında 5,5 milyar dolar azalışla 204,9 milyar dolara geriledi. Pariteden arındırılmış veriye göre döviz mevduatı 5,5 milyar dolar azaldı. Bu veri seline göre döviz mevduatı gerçek kişilerde 1,9 milyar dolar, tüzel kişilerde 3,6 milyar dolar düşüş oldu. Merkez Bankası net rezervi 19,5 milyar dolarla 18 Şubat'tan bu yana en yüksek seviyesine çıktı.

Net rezervler 19.5 milyar dolara çıktı

Buna göre, 25 Kasım itibarıyla Merkez Bankası net rezervleri 18,7 milyar dolardan 19,5 milyar dolara çıkarak 18 Şubat haftasından bu yana görülen en yüksek seviyeye ulaştı. Merkez Bankası brüt döviz rezervleri ise 264 milyon dolar azalışla 79,77 milyar dolara indi. Brüt döviz rezervleri, 18 Kasım'da 80,03 milyar dolar seviyesinde bulunuyordu. Söz konusu dönemde altın rezervleri de 20 milyon dolar azalışla 42,86 milyar

dolardan 42,84 milyar dolara geriledi. Böylece Merkez Bankası'nın toplam rezervleri, 25 Kasım haftasında bir önceki haftaya kıyasla 284 milyon dolar azalışla 122,86 milyar dolardan 122,6 milyar dolara indi.

Hazine, dolar cinsi tahvilin artırımı için yetki verdi

Hazine ve Maliye Bakanlığı 5 yıl vadeli dolar cinsi tahvilin artırımı için bazı bankalara yetki verdi. Bakanlık, 2022 yılı dış finansman programı çerçevesinde dolar cinsinden Ocak 2028 vadeli tahvilin artırımı için Bank of America, Goldman Sachs ve JPMorgan'a yetki verdi. Hazine, Kasım ayında 5 yıllık eurobond ile 1,5 milyar dolarlık borçlanmaya gitmişti. 5 yıl vadeli tahvilde kupon oranı yüzde 9,875; getiri oranı yüzde 10 olarak gerçekleşmişti. İhraca 150'nin üzerinde yatırımcı, ihraç tutarının 3 katından fazla talep gösterdi. Son borçlanmayla birlikte 2022'de uluslararası piyasalardan 9 milyar dolarlık finansman sağlanmış olmuştur. Hazine'nin bu yıl 12,9 milyar dolarlık dış borç ödemesi bulunuyor.

Herkesin merakla beklediği
The Economist'in yıllık dergisi
The World Ahead 2023 çıktı!

2023'de dünyayı neler bekliyor?

Online Sipariş: www.dunyastore.com
info@dunyastore.com / 0212 285 10 12 (1151)

Seçkin
Kitabevleri
ve Bayilerde!

Açık Bankacılık sistemi kullanıma açıldı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Açık Bankacılık hizmetlerini kullanıma açtığını duyurdu. Buna göre finansal hizmet kullanıcıları hesaplarını tek bir erişim noktasından yönetebilecek.

Altı banka GEÇİT üzerinden hesap hizmeti sağlayıcıları olarak hizmet vermeye başladı.

TCMB'nin internet sitesinden yapılan duyuruda, liralasma stratejisinin dijital ekonomi yol haritasının önemli bir bileşeni olan ödemeler alanı Açık Bankacılık hizmetlerinin kullanıma açıldığı bildirildi.

Bankalar, Bankalararası Kart Merkezi (BKM) tarafından geliştirilen ve taraflara standart Açık Bankacılık işlemleri sunulmasını sağlayan 'Açık Bankacılık Geçidi' (GEÇİT) altyapısı üzerinden hizmet vermeye başlandığı belirtilen açıklamada şu ifadelerle yer verildi:

"12 Kasım 2019'da güncellenen "6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun"un 12'nci maddesinin birinci fıkrasına ödeme emri başlatma hizmeti (fbendi) ve ödeme hesabına ilişkin konsolide edilmiş bilgilerin çevrim içi platformlarda sunulması hizmeti (g bendi) eklenerek söz konusu hizmet türleri kanun kapsamında ödeme hizmeti olarak tanımlanmıştır. Ödeme Hizmetleri Veri Paylaşım Servisleri (ÖHVPS) olarak adlandırılan bu iki hizmet ile ödemeler alanındaki açık bankacı-

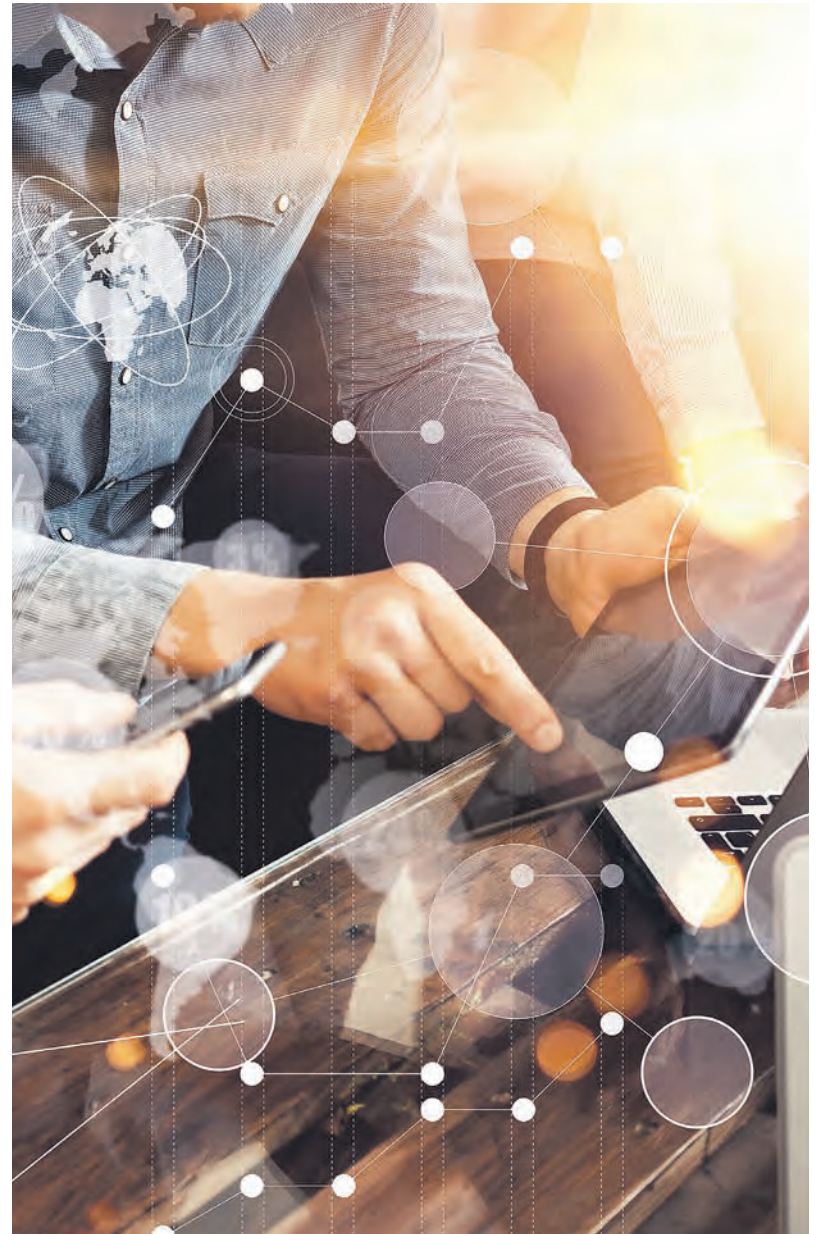
lık servisleri tanımlanmıştır."

Tüm hesaplar tek bir noktada

Açıklamada, "Finansal hizmet kullanıcılarının birbirinden farklı ödeme hizmeti sağlayıcıları nezdindeki hesaplarını tek bir erişim noktasından yönetebileceği ve ödeme emirlerini verebileceği güvenli, verimli, etkin, düşük maliyetli ve yenilikçi iş modellerinin oluşmasına fırsat tanıyan "GEÇİT" altyapısı tesis edilmiştir. BKM tarafından tamamen kurum içi beşeri ve teknik kaynaklar ile geliştirilip sunulan GEÇİT, ortak ÖHVPS altyapısı olarak konumlandırılmıştır" ifadeleri kullanıldı.

Bugün itibarıyla, testlerini ve teknik sertifikasyonlarını başarıyla tamamlamış olan altı banka GEÇİT üzerinden hesap hizmeti sağlayıcıları olarak hizmet vermeye başladı.

Açıklamada şunlar kaydedildi: "Ödeme Hizmetleri Alanındaki Veri Paylaşım Servislerinin, 7/24/365 anlık para transferine olanak sağlayan Fonların Anlık ve Sürekli Transferi (FAST) Sistemi, ödemeler alanında ülkemizin ulusal karekod standardı olan TR Karekod, IBAN numaraları yanında; telefon numarası, kimlik numarası veya e-posta adresi ile kolay ve hızlı bir şekilde FAST ödemesi yapıla-

bilmesine olanak sağlayan Kolay Adresleme Sistemi ve orta ve uzun dönem amacı lıranın en pratik, en pragmatik, en ucuz ve en kapsayıcı ödeme aracı olmasını sağlamak ve sürdürmek olan TCMB'nin 15

Eylül 2021'de ilan ettiği Dijital Türk Lirası İş Birliği Platformu ile birlikte dijitalleşme hedeflerimiz doğrultusunda ülke ekonomimize çok önemli katkılarda bulunacağı değerlendirilmektedir."

Tüm geçici teminat mektupları Takasbank güvencesi altında

Takasbank Kamu Teminat Yönetimi Hizmeti Platformu tarafından kabul edilen teminat mektubu ve kefalet senetlerinin kapsamı genişletildi, buna göre tüm geçici teminat mektupları, platform üzerinden kabul edilmeye başlandı.

Tüm geçici teminat mektuplarının düzenlenmesi ve sunulmasına ilişkin işlemler, bugünden itibaren İstanbul Takas ve Saklama Bankası (Takasbank) Kamu Teminat Yönetimi Hizmeti Platformu (KTYP) üzerinden yürütülebilecek.

Takasbank tarafından yapılan açıklamada, "Bilindiği üzere, 1 Eylül 2021 tarihi itibarıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki ihaleler için düzenlenen geçici teminat mektuplarının idareler adına elektronik ortamda ve tam otomasyona dayalı bir şekilde Kamu İhale Kurumu tarafından işletilen

Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) ve Kredi Kayıt Bürosu tarafından işletilen Elektronik Teminat Mektubu Platformu (ETMP) ile entegre çalışan "Takasbank Kamu Teminat Yönetimi Hizmeti Platformu" üzerinden de kabulüne başlanmıştır" denildi.

Böylece, İstanbul Takas ve Sakla-

ma Bankası (Takasbank) tarafından daha önce kamu ihalelerine katılmak üzere sunulan teminat mektupları ile sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetleri işlemlerinin yürütüldüğü Takasbank Kamu Teminat Yönetimi Hizmeti Platformu'nun kapsamı genişlemiş oldu.

İletişim uçtan uca elektronikleşti

1 Aralık 2022 itibarıyla (bugün) tüm geçici teminat mektuplarının düzenlenmesi ve sunulmasına ilişkin işlemler Takasbank KTYP üzerinden yürütüleceği belirtilen açıklamada şu ifadelerle yer verildi:

"Bu karar ile birlikte geçiş sonrası; bankacılık sektörünün en yaygın ve geleneksel ürünlerinden biri olan teminat mektubunun teslim, takip, iade ve gelir kaydetme süreçlerinin tamamı, tüm bankalar ve idareler arasında elektronik ortamda

gerçekleştirilecek. Operasyonel zorluklar ve maliyetler ortadan kalkarken, bankalar, ihaleyi açan idareler ve ihaleye teklif veren istekliler arasındaki iletişim elektronik ortamda sağlanacaktır."

Uygulamaya alınan Takasbank Kamu Teminat Yönetimi Hizmeti Platformunun işlevselliğinin ve kullanımının arttırılmasına yönelik alınan kararların reel sektörün iş süreçlerini kolaylaştıracağı vurgulanan açıklamada, "Takasbank, para ve sermaye piyasalarında sahip olduğu teminat ve risk yönetimi hizmetlerindeki tecrübesini, kamu kurum ve kuruluşlarını da kapsayacak şekilde genişletmeye yönelik çalışmalarına başta Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Kamu İhale Kurumu olmak üzere tüm paydaşlarıyla yoğun bir şekilde devam etmektedir" denildi.

AÇI KARŞI AÇI

Levent AKBAY

Ekonomide model değişir mi?

Özallı yıllarda başlayan 'dış açılma' politikası bugünkü ekonomik modelin tabanını oluşturdu.

Türkiye 'dışa açılarak', 'serbestlik'le tanıştı, ihracatı, döviz kazanmayı öğrendi.

İthal mallar için para harcamanın keyfini yaşadı. İlerleyen yıllarda AB ile entegrasyona gidilerek model daha da geliştirildi. Daha da açıldı.

Engeller kaldırıldı, gümrükler indirildi, Türkiye ekonomisi daha bir rekabete açıldı.

Artan rekabete uyum sağlayanların ayakta kalacağı, yerli yabancı işbirliklerinin artacağı, bunun da büyümeyi sağlayacağı, teknolojik düzeyi sıracatacağı varsayıldı.

Bu süreçte en büyük sorun 'kaynak' oldu.

Yatırımları finanse edecek kaynak, üretimi finanse edecek kaynak, ithalatı finanse edecek kaynak; hiçbir zaman olması gereken düzeye çıkarılamadı.

Tasarrufların yetersizliği, bankacılık sektörünün sığılığı, sınırlı kaynağı 'kıymetli' hale getirdi.

O zaman ne yapıldı?

Her türlü yöntemle borç alındı, borç alındı, borç alındı.

Bizim olmayan kaynaklarla büyümeyi hedefledik. Yüksek faiz-düşük kur politikası 'borçlanma politikası'nın temel unsuru haline getirildi.

Ekonomi alınan borçla büyümeye başladı.

Üstelik borçlanmanın bir nedenle kesintiye uğrayabileceği de pek düşünülmedi.

Ancak 'riskimiz' de arttı.

Sıcak para, ekonomik risklerin olsun, politik risklerin olsun arttığını düşündüğü her noktada anında çekilip gitti.

Borç veren verdiği borcu daha maliyetli hale getirdi.

Onlarca yıldır gördük ki borçlanma yolundaysa, ithalat da artıyorsa ekonomik büyüme sağlanıyor.

Peki ya kıt kaynaklar üretken alanlar yerine 'başka' alanlarda harcanıyorsa!

Ya da ithalat arttıkça büyüme artıyor ama ihracat hiçbir zaman ithalat kadar artmıyorsa...

İşte o zaman kur stresi de birikmeye başlıyor.

Gün geliyor 'kriz patlıyor' ve tekrar başa dönüyoruz.

Neden böyle?

Çünkü ekonomi ihtiyacı olan döviz biriktiremiyor. Bu politikadan geri dönüş yaparsa büyümekten de vazgeçmiş oluyor.

Yok ihtiyacı kendi kaynaklarından sağlamayı tercih ediyorsa onlarca yıllık kararlı politikalar uygulaması gerekiyor.

Zaten borçlanmak da çok daha kolayına geliyor. Sonuçta birkaç yılda bir, şu ya da bu şekilde yapılan devalüasyonla yeniden denge kuruluyor.

Enflasyon tırmandırılıyor; faizler artırılıyor....

Kur, faiz, enflasyon dengesi tekrar kurulup hem içerde, hem dışarıda borçlanma başlayınca gelsin 'tek haneli' enflasyon demecileri.

Borçlanabilmenin başarı olarak sunulduğu bu model değişir mi?

Döviz fazlası yaratan bir ekonomi olma imkanı var mı?

Yoksa Cumhuriyetin yeni yüzülünde eski modelle mi devam edeceğiz?

Ben hangi parti olursa olsun açıklanacak 'ekonomik program'lara bu gözle bakacağım.

Çünkü hayatın hepimize gösterdiği gibi taşıma suyla değirmen dönmüyor...

Bağımsız denetim kriterleri yeniden düzenlendi

Bağımsız denetime tabi şirketlere yönelik kriterler yeniden belirlendi. Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Cumhurbaşkanı Kararı, 1 Ocak 2023'te yürürlüğe girmek üzere Resmi Gazete'de yayımlandı.

Buna göre, Türkiye'deki yatırım ortamının daha şeffaf ve güvenilir hale getirilmesini, ortaklar ve üçüncü kişilerin şirketler hakkında daha sağlıklı kararlar alabilmesini sağlamak amacıyla yapılan ve şirketlerin finansal tablolarının tüm önemli yönleriyle geçerli finansal raporlama

çerçevesine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı konusunda finansal tablo kullanıcılarına malul bir güvence sağlayan bağımsız denetim, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) uyarınca Cumhurbaşkanı Kararı ile belirlenen şirketler için zorunlu kılındı.

Eşik değerler değişti

Bu kapsamda, Avrupa Birliği düzenlemelerine uyum sağlanması ve bağımsız denetim kapsamının yeniden belirlenmesi ihtiyacı çerçevesinde genel denetim kriterleri için eşik değerler aktif toplamı, yıllık net satış hasılatı

ve çalışan sayısı bakımından sırasıyla 75 milyon lira, 150 milyon lira ve 150 kişi olarak belirlendi. Halka açık sayılan şirketler için eşik değerler aktif toplamı, yıllık net satış hasılatı ve çalışan sayısı bakımından sırasıyla 30 milyon lira, 40 milyon lira ve 50 kişi olarak belirlendi. Karar'a ekli (II) sayılı listede belirtilen şirketler için eşik değerler aktif toplamı, yıllık net satış hasılatı ve çalışan sayısı bakımından sırasıyla 60 milyon lira, 80 milyon lira ve 100 kişi olarak güncellendi.

Cumhurbaşkanı Kararı'yla tasarruf finansman şirketleri Ka-

rar'a ekli (I) sayılı listeye eklendi, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun düzenlemeleri uyarınca bağımsız denetimden muaf tutulan şirketler Karar'a ekli (II) sayılı listeden çıkarıldı. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu'nun Geçici 7. maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında tasfiyelerine karar verilen ve tasfiye süreci Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından atanan tasfiye komisyonları yürütülen tasarruf finans-

man şirketleri bağımsız denetimden muaf tutuldu.

En az iki kriter

Aktif toplamı, yıllık net satış hasılatı ve çalışan sayısı bakımından yeniden belirlenen ölçütlerden en az ikisinin eşik değerlerini art arda iki hesap döneminde aşan şirketler, 1 Ocak 2023 tarihinden itibaren bağımsız denetime tabi olacak. Diğer taraftan, 2022 hesap döneminde bağımsız denetime tabi olacak şirketler için 2018/11597 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda belirlenen eşik değerler geçerli olacak.

www.aktif.net

Güç Faktörü Düzeltme

Aktif olarak kompanzasyon ile güç faktörü düzeltmede deneyimli mühendislik bilgisiyle en doğru, en makul çözümleri sizlere sunmaktayız.

Şebekeye yapılan yüklenmede, güç faktörünün 1'e yaklaştırılması ve şebekeye sadece mümkün mertebe aktif güç ile yüklenilmesi için yük değişimine paralel ve uygun güçte kondansatör gruplarının devreye alınıp çıkartılması işlemine kompanzasyon veya güç faktörü düzeltme denir.

Güç Faktörünün İyileştirilmesi ile;

- Yönetmelikler gereği uygulanan reaktif cezaya maruz kalınmaz, olası ekstra enerji bedelleri ödenmez,
- Jeneratörlerin, transformatörlerin ve enerji iletim hatlarının yükleri azalır, yeni yükler için imkân sağlanır,
- Tesisteki toplam gerilim düşümü azalır,
- Tesisteki toplam kayıplar azalır,
- Tesislerin daha küçük güçlere göre tasarlanabilmesine, mevcut tesislerin daha fazla yüklenilebilmesine imkân sağlanır.

Aktif Elektroteknik San. ve Tic. A.Ş.

Bayraktar Bul. Şehit Sok. No:5 Aktif Plaza

Şerifali Ümraniye 34775 İstanbul / TURKEY

aktif

Hakan
ÇINAR

İhracatımız ithalatımızı bir gün yakalar mı

Yakalasa hiç fena olmaz temennisiyle çıktığımız yolculukta, fark ne yazık ki ithalatın lehine daha çok açılıyor. Geçtiğimiz hafta katıldığım tüm televizyon kanallarında üzülererek bunu dile getirdiğimde, dudak bükenleri ve hatta belki de bu yüzden beni eleştirenleri adeta görür gibi oldum. Ancak gelin görün ki ben her zaman reel durumu söylüyorum, ve tabii yine öyle yaptım. TÜİK tarafından Ticaret Bakanlığı işbirliği ile oluşturulan ve geçtiğimiz gün açıklanan Ekim ayı verilerini analiz ettiğimizde, dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 421.7 artarak 1 milyar 509 milyon dolar, 7 milyar 874 milyon dolara yükseldiğini görüyoruz. İhracat yüzde 3 artarken, ithalatın artış yüzdesi 31.4. Ekim ayı ihracatı, 21 milyar 328 milyon dolar, ithalat ise 29 milyar 202 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Bu fark kapanır mı ve bizi nasıl bir süreç bekliyor, yorumlamamız gerekiyor. Yorumlamayı doğru yapar ve reçeteye uyarsak ihracatımız ithalatımızı elbette bir gün yakalar ve geçer. Ama sıkı ve kararlı bir politika uygulamak olmazsa olmaz.

Ekonomik gruplar sınıflamasına göre ithalatla, 2022 Ekim ayında ara mallarının payı yüzde 79,3, sermaye mallarının payı yüzde 11,5 ve tüketim mallarının payı yüzde 9,1 olarak gelmiş. İthalatta, 2022 Ocak-Ekim döneminde ise ara mallarının payı yüzde 81,2, sermaye mallarının payı yüzde 10,8 ve tüketim mallarının payı yüzde 8 olarak gerçekleşmiş. İhracattaki dağılıma girmek istemiyorum, ithalatı inceler isek, aslında dış ticaret açığını anlamak ve yol haritasını tayin etmek daha kolay olacaktır.

TÜİK genelde yorumlarını yaparken, enerji ürünleri ve parasal olmayan altını soyutlayarak da bir karşılaştırma yapmayı tercih ediyor. Hadi gelin biz de bu iki rakamı indirgeyerek ihracat ithalat karşılaştırması yapalım, bakalım durum ne kadar değişiyor. Resme böyle baktığımızda 2022 Ekim ayı ihracatı 19 milyar 766 milyon dolar. İthalat ise 18 milyar 637 milyon dolar. Resmi bu şekilde incelediğimizde ihracat ile ithalat arasındaki fark ihracatın lehine çıkıyor. Eminim bir çoğunuz şaşırдыңız. Her ne kadar tabela toplam veriler üzerinden dış ticaret açığını ortaya koysa da, bu hali ile bakıldığında 1,1 milyar dolar dış ticaret fazlası olduğunu görebilmek mümkün. Buradan da anlaşıldığı üzere özellikle enerji maliyeti dış ticaret açığının çok çok önemli bir kalemini oluşturmaktadır.

Demek ki elde var bir: Enerji problemini orta vadede dahi olsa, bir şekilde çözmek zorundayız.

Gelelim bir diğer veriye, ekonomik faaliyetlere göre ihracatta, 2022 Ekim ayında imalat sanayinin payı yüzde 94,7, tarım, ormancılık ve baliçlık sektörünün payı yüzde 3,1, madencilik ve taşımacılık sektörünün payı yüzde 1,7. İthalattaki oranları yukarıda belirtmişim tekrar etmeyeceğim, sadece tüketim mallarının payının yüzde 9,1 olduğunu hatırlatacağım. Yani aslında sanıldığı gibi dış ticaret açığının ana sebebi tüketime yönelik ithalatın çokluğu değil. Zira üretim girdisi olarak yapılan ithalatın oranı toplamın yüzde 80'i. Bu ithalatı yapmasak, zaten ihracat yapma şansımız da olamayacak. Bu da şu anlama geliyor.

Üretim, üretim, üretim.

Üretmeliyiz ki, hammadde ihtiyacımızı da bünyemizden temin edebilir hale gelelim. Demek ki, elde var iki. Ha tabii üretim ve ihracatımızdaki tarım payının düşüklüğünü de es geçmemek gerekiyor.

Ürettiğimizi katma değerli hale getirerek, daha karlı ihracata dönüştürmemiz, bunu yapmak için de markalara daha fazla yatırım yapmamız ve geliştirmemiz kaçınılmaz. Bunu da başardığımızda, ülke kar marjımızı yükselttiğimizde, ihracatımızın ithalatı geçmesi zaten kaçınılmaz hal alır.

Ve belki de tam bu noktada benim meşhur ÜMİT sloganımı tekrarlayarak noktayı koymam yerinde olacaktır:

Ü-retmeliyiz

M-arkalaşmalıyız

İ-hraç etmeliyiz

T-eknolojiyi daha çok kullanmalıyız

Kötü amaçlı kripto madencilik girişimleri 150 bini aştı

Siber suç amaçlı kripto madencilik girişimlerinin sayısında artış tespit edildi. 2022'nin üçüncü çeyreğinde kötü niyetli yeni madenci sayısı 150 bini aştı.

Kaspersky araştırmacıları, analiz edilen cüzdan başına 2 BTC'lik gelen işlem kaydetti. Çoğu zaman saldırganlar, madencileri korsan dosyalar yoluyla dağıtıyor. Kaspersky telemetrisi, neredeyse her 6 güvenlik açığı istismar saldırısından birine madenci bulaşmasının da eşlik ettiğini gösteriyor.

Kötü amaçlı kripto madencilik girişimlerinin sayısında önemli bir artış tespit edildi. Kripto para birimi madenciliği zahmetli ve maliyetli bir süreç olsa da geliri oldukça yüksek. Bu nedenle siber suçluların ilgisi çekiyor. Üstelik kripto madencileri kullanarak para kazanmak isteyen siber suçlular, bu işin yükünü başkalarına yıkıp ekipman veya elektrik için de ödeme yapıyor. Suçlular, kullanıcının işlem gücünü izinleri olmadan kullanmak için bilgisayarlarına fark ettirmeden madencilik yazılımı yüklüyor. Üstelik bu çok fazla teknik uzmanlık gerektiren bir saldırı şekli değil. Saldırganın bilmesi gereken tek

şey, açık kaynak kodunu kullanarak madencinin nasıl oluşturulacağını veya nereden satın alınacağını öğrenmekten ibaret oluyor. Kötü amaçlı kripto madencilik yazılımı kurbanın bilgisayarına başarılı bir şekilde yüklendiğinde operatörüne düzenli olarak kazanç sağlıyor.

İki kattan fazla arttı

Kaspersky'nin "2022'de kripto para hırsızlığının durumu" araştırmasına göre, kripto para birimi endüstrisini hedef alan suç faaliyetleri yavaşlamış gibi görünmüyor. 2022 yılında kötü amaçlı madencilik programlarında yapılan değişikliklerin sayısında artış gözlemlendi. 2022'nin ilk üç çeyreğinde uzman-

lar, 215 bin 843 yeni madenci tespit etti. Bu sayı geçen yılın iki katından fazla.

Türkiye'de mağdur çok

2021'in üçüncü çeyreğine kıyasla büyüme yüzde 230'un üzerindeydi. Böylece 2022'nin üçüncü çeyreğinde kötü niyetli yeni madenci sayısı 150 bini aştı. META bölgesindeki kripto madencilerinden etkilenen kurumsal kullanıcıların yüzde 23'ünü, tüketicilerin ise yüzde 43'ünü Türkiye'deki kullanıcılar oluşturdu.

Analiz edilen kötü amaçlı madencilik yazılımı örneklerinin çoğu (yüzde 48) kurbanın bilgisayarı üzerinden gizlice Monero (XMR)

Kötü amaçlı kripto madencilerinden korunmak için neler yapılmalı?

Ziyaret ettiğiniz web sitesinin gerçekliğini kontrol edin. Bedava film izlemenize izin veren web sitelerini meşru olduklarından emin değilseniz ve adresleri 'https' ile başlamıyorsa ziyaret etmeyin. İndirmeye başlamadan önce URL'nin biçimini veya şirket adının yazılışını iki kez kontrol ederek, siteyle ilgili yorumları okuyarak ve alan adının kayıt verilerini kontrol ederek web sitesinin orijinal olduğunu onaylayın.

Siber güvenlik çözümleri, kripto para üretimine bağlı performans düşüşü ve artan enerji tüketimini engellemek için bilgisayarınızın bilgi işlem gücünü yetkisiz kullanmaya karşı koruyacaktır.

Saldırganların güvenlik açıklarından yararlanarak ağınıza sızmasını önlemek için kullandığınız tüm cihazlardaki yazılımları daima güncel tutun.

Kripto madencilerinin piyasaya sürülme şansını en aza indirmek için uygulama ve web kontrolüne özel bir güvenlik çözümü kullanın.

Çözümün sahip olduğu davranış analizi kötü amaçlı etkinliği hızlı bir şekilde tespit etmeye yardımcı olurken, güvenlik açığı ve yama yöneticisi güvenlik açıklarından yararlanılan kripto madencilerine karşı koruma sağlar.

madenciliği yapıyor. Bu para birimi, maksimum gizlilik elde etmek için işlem verilerini anonimleştirilen gelişmiş teknolojileriyle tanımlıyor. Para birimini takibe alanlar Monero ticareti yapan adresleri, işlem tutarlarını, bakiyeleri veya işlem geçmişlerini deşifre edemiyor ve bu durum siber suçlular açısından çekici bir ortam oluşturuyor.

2023, sanal gerçekliğin yılı olacak

Deloitte'un 2023 Teknoloji, Medya ve Telekomünikasyon Öngörülleri raporuna göre sanal gerçeklik pazarının küresel anlamda yüzde 50 büyüyerek 7 milyar dolarlık büyüklüğe ulaşacağı öngörülüyor.

Deloitte, teknoloji, medya ve telekomünikasyon dünyasının önde gelen trendlerini ve bu trendlerin dünya genelindeki işletmeleri ve tüketicileri nasıl etkileyeceğini ortaya koyan 2023 Teknoloji, Medya ve Telekomünikasyon (TMT) Öngörülleri raporunu yayınladı. Rapor, da öne çıkan başlıklardan biri sanal gerçeklik (VR) alanındaki yükseliş

oldu. Son dönemde özellikle eğitim, endüstri, sağlık, oyun, savunma sanayi, kültür ve turizm, seyahat ve eğlence alanlarında yoğun şekilde kullanılan VR, şirketlerin giderek artan şekilde yatırım yaptığı bir alan haline geldi. Deloitte'un hazırladığı 2023 TMT Öngörülleri raporuna göre küresel VR pazarı bir önceki yıla göre yüzde 50 büyüyerek 7 milyar dola-

ra ulaşacak. VR'nin her yıl artan popülaritesi ile bu büyümenin yüzde 90'ının sanal gerçeklik başlığı (VR headset) satışlarından geleceği düşünülüyor. 2023'te ortalama fiyatının 450 dolar olacağı öngörülen sanal gerçeklik başlıklarından 14 milyon adet satılacağı tahmin ediliyor. Aktif olarak kullanılan headset'lerin sayısının da 2022'nin ilk 6 aylık

dönemine göre yüzde 50 artarak 22 milyona ulaşacağı düşünülüyor. Pazarın geri kalanını ise FPS, yarış ve simülasyon oyunları uygulamalarının oluşturacağı tahmin ediliyor. Batarya, ekranlar ve ses dahil olmak üzere temel teknolojiye ilişkin iyileştirmelerin de bu büyümeyi hızlandıracağı öngörülüyor.

Daha az kaynakla fazlası

Deloitte Teknoloji, Medya ve Telekomünikasyon Lideri Metin Aslantaş, dünyada yükselen VR kullanma eğiliminin farklı alanlara da taşınacağını belirtti. Özellikle kurumsal alanda VR'nin birçok fırsatı barındırdığına dikkat çeken Aslantaş, "2023'te, işletmelerin ve tüketicilerin daha az kaynakla daha fazlasını yapmasına yardımcı olacak bir dizi teknolojinin hızla gelişerek kullanılmaya başlanacağını öngörüyoruz" dedi.

Sosyal medya üzerinden ticaret e-ticareti geçecek

Teknoloji, Medya ve Telekomünikasyon (TMT) 2023 Öngörülleri raporunda dikkat çeken diğer başlıklar şöyle:

Alışveriş sosyal medyaya yönelecek, yıllık büyüklüğü 1 trilyon doları aşacak: Sosyal medya üzerinden yapılan ticaret, geleneksel e-ticareti de geride bırakıyor. Dünyada sosyal medyadan yapılan ürün ve hizmet harcamalarının 2023'te 1 trilyon doları aşacağı tahmin ediliyor. Geçen yıl 2 milyardan fazla insanın

sosyal medya üzerinden alışveriş yaptığı göz önüne alındığında 2022'de bu kanal üzerinden 800 milyar dolar olan alışveriş hacminin gelecek yıl yüzde 25 büyüyeceği öngörülüyor.

5G ağları kurumsal bağlanabilirliği dönüştürecek: Bağımsız 5G ağları, sanallaştırılmış, bulut merkezli yetkinlikler sunarak, kablolu teknolojiye (2G/3G/4G) önceki ilerlemeleri kademeli bir şekilde ortadan kaldıracak. Deloitte Global'e

göre, 5G bağımsız ağlarına yatırım yapan mobil ağ operatörlerinin sayısı 2022'de 100'ün üstündeyken 2023'ün sonunda en az 200 olması bekleniyor.

Sanal prodüksiyonlar gerçek oluyor, film setlerine gerçek zamanlı görsel efektler geliyor. Deloitte Global, 2022'de tahmini 1,8 milyar dolarlık büyüklüğe sahip olan sanal üretim araçları pazarının 2023'te yüzde 20 artışla 2,2 milyar dolara ulaşacağını tahmin ediyor.

her mandalina doğal*

LÖSEV SATSUMA MANDALİNASI

değildir!

lsvdukkkan.com

Elde edilen gelirler Lösemili Çocuklarımızın tamamen
ücretsiz tedavilerine aktarılmaktadır.

LÖSEV
KURULUŞUDUR

* **Doğal:** Kanserojen; tarım ilacı kalıntısı, sarartan etilen gazı, kabuğundaki gözenekleri kapatan parafin kaplama yoktur.

Ragıp Kutay
KARACA

Uluslararası sistemde değişim ihtiyacı mı?

Tarih boyunca yaşanan büyük savaşların nedenleri incelendiğinde uluslararası sistemindeki tikanıkların yarattığı nedenler göze çarpar. “Savaş” hakkında çalışma yapanlar uluslararası sistemde değişim için savaşın kaçınılmaz olduğundan bahsederler ve bunu örneklerle ortaya koymaya çalışırlar.

Pekâlâ! Bugün her anlamda sıkışan dünya ekonomisi gerçekten büyük bir savaşa ve yaratacağı ekonomisine ihtiyaç duyacak mı? Yoksa bölgesel ve küçük savaşlar üzerinden kendisine çıkış mı? Arayacak. Keza savaş ekonomisi olgusu, çıkarlarını savaşların sürekliliği içerisinde arayan büyük ve dinamik bir yapıyı hep ayakta tutmuştur.

Uluslararası sistemi iki dünya savaşı arasında şekillendiren olaylar ve aktörlerin bugün yaşadıklarımızla benzerliği bizi bir yere götürebilir mi?

Tarihsel veriler savaş ve salgın gibi dönemlerin ardından ekonomilerin toparlanma eğiliminde olduğunu gösteriyor. Antoninus vebasından bu yana insanlık tarihi pek çok salgın hastalık ile karşılaştı. Bu salgınlar pek çok insanın ölümü, ekonomik faaliyetlerin bozulması, tarihi olayların seyrinin değişmesi gibi farklı etkilere yol açtı. Bu salgınların en etkililerinden biri olan İspanyol gribi, I. Dünya Savaşı'nın son aylarında tüm dünyayı etkisi altına almış hatta kimi tarihçilere göre savaşın sona ermesinde önemli bir etken olmuştur. 1920 yılında salgın bittiğinde, savaş ekonomisinin vurduğu küresel ekonomi hızla bir toparlanma sürecine girse de ekonomik sistemde yarattığı yapısal değişiklik, 1929 Ekonomik Buhranının temel nedeni haline gelmiştir.

1945 yılından Covid-19 salgınına kadar yaşanan süreçte gerçekleşen çatışmalar ve bunların sisteme etkisi, yakın zamanda, 1997 Asya Ekonomik Kriziyle başlayan 2008, 2012-2013 ekonomik krizleriyle süregelen hale gelen bir durum ortaya çıkardı. Salgın sonrası büyük ekonomilerdeki toparlanma alışılmadık derecede hızlı ama yaratacağı yapısal değişikliğin etkisi nasıl görülecek? Özellikle kriz dönemi isteyerek ya da istemeyerek gidilen parasal genişleme sonucu yükselen enflasyon oranları, tedarik zincirlerindeki bozulmalar ve artan faiz oranları... Pek çok ekonomist tüm bu gelişmeleri küresel ekonomik düzende yaşanacak köklü bir değişikliğin öncü depremi olarak görmekte.

İki savaş döneminin en önemli olgularından biri savunma harcamalarına yönelik artışın durmamasıydı. Bugün özellikle Rusya-Ukrayna kriziyle beraber savunma harcamalarındaki artışın fazlasıyla dikkat çeker hale geldiği görülüyor. Özellikle de NATO'nun Avrupa kanadının yaptığı artışlar hele hele Almanya'nın.....

Yine dönemsel benzerliklerin biri de demokrasi-otokrasi tartışmaları. İki savaş arası özellikle faşist eğilimlerin artışıyla beraber özgürlük-otokrasi tartışmaları savaşı körüklemişti. Bugün ise ABD Başkanı Biden Rusya-Ukrayna çatışmalarını demokrasi-otokrasi mücadelesi gören açıklamalar yaptı. Bu mücadele içerisinde belki de en tedirginlik yaratacak gelişme ise iki dünya savaşının merkezi Avrupa'da artan ırkçı yaklaşım ve bunları geçerli kılın ırkçı oyların artışı oldu. Fransa'da aşırı sağcı Ulusal Birlik (RN) mecliste temsil edecek milletvekili sayısını 89'a yükseltirken İtalya'da Giorgia Meloni liderliğindeki aşırı sağcı FdI, yüzde 26,2'lik oyla seçimlerden birinci parti çıktı ve iktidar oldu. Avrupa'nın diğer ülkelerinde de benzer sonuçlarla karşılaştık.

İki savaş arası döneme bakıldığında dikkat çeken önemli bir özellik de sistemi düzenleyen en üst kuruluş Milletler Cemiyetinin işlevsiz halde oluşuydu. Bugün Birleşmiş Milletler'in (BM) etkisizliği Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın “Dünya beşten büyüktür” söylemini fazlasıyla geçerli kılmaktadır. BM sorunlara çözüm bulmak bir yana sorunun büyümesini bile engelleyememektedir. Buradaki en büyük tikanıklık BM Güvenlik Konseyi temellidir. Bu yapının sistemin işlemlerini garanti etmediği aşikardır.

Bir dönemsel benzerlikte savaşın olmazsa olmazı toprak talepleridir. O dönem toprak taleplerinin büyük kısmı etnisiteyle bağlantılı olarak Almanya tarafından yapılmıştı. Bugün aynı yaklaşımla Rusya tarafından yapıldığını görüyoruz.

II. Dünya Savaşı ilkinde göre çok büyük bir yıkımla sonuçlanmış ve sonrasında kurulan sistem bugüne kadar bu büyüklükte bir savaş yaratmamıştır. Bu yaratmayacağı anlamına gelmemektedir. Küresel sermaye, dünya ekonomisinin bu sistem içerisinde düzelemeyeceğine kanaat getirmişlerse “savaş”ın ayak sesleri yakın demektir. Bildiğimiz tek gerçek ise savaşın insanlığınun başına gelebilecek en büyük felaket olduğudur. Ve tabii ki bu savaşın diğer ikisine göre çok daha yıkıcı olacaktır.

Yatırımcılar ve markalar Franchise İstanbul Expo'da buluşacak

Franchise ve markalı bayilik fuarı Franchise İstanbul Expo, Tüyap Fuarçılık Grubu tarafından UFRAD Franchising Derneği iş birliği ve “Global Franchise, Global Sektör” sloganı ile yeni yerinde düzenlenecek.

Yerli ve uluslararası yatırımcılar ile markaları bir araya getirecek olan fuar, sektörün iş hacmini büyütmeyi amaçlıyor. Büyükçekmece'de bulunan Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi'nde 19-22 Ekim 2023 tarihleri arasında düzenlenecek olan fuarın hem yurt içi hem de yurt dışından ilgi görmesi bekleniyor.

Toplam dört gün sürecek fuarda; 30 ülkeden 20 bin ziyaretçi, 40 farklı sektörden 250'den fazla katılımcı firma yer alacak. Fuarda; Katar, Dubai, BAE, Fas, Mısır, Tunus, Almanya, Hollanda, Kırgızistan, Özbekistan ve Romanya başta olmak üzere 30'un üzerinde ülkeden iş

insanları ziyaretçiler arasındaki yerini alacak.

Markalaşmanın ve franchise satışları aracılığıyla yurtdışına açılmanın günümüzde küresel ticarete kazandığı önemi vurgulayan UFRAD Franchising Derneği Başkanı Doç. Dr. Mustafa Aydın, fuarın yurt dışına açılmak isteyen markalar için gerçek anlamda bir buluşma noktası olacağını belirtti. Fuar kapsamında düzenlenecek seminer, söyleşi, konferans ve diğer etkinliklerle markaları ve yatırımcıları sektör hakkında bilgilendireceklerini ifade eden Doç. Dr. Mustafa Aydın, sektörün potansiyelinin büyük olduğunu vurguladı.

Tüyap Fuarlar Yapım AŞ Genel Müdürü İl-

han Ersözlü, yeni bir fuarın heyecanı içinde olduklarını belirterek, zaman içerisinde Franchise İstanbul Expo'nun sektörün dünya çapında önemli etkinlikleri arasına girebileceğine inandıklarını söyledi. UFRAD Franchising Derneği ile güç birliği yaparak Franchise İstanbul Expo'yu düzenlemek için hazırlıklara başladıklarını kaydeden Ersözlü: “Fuara 40 farklı sektörden 250'den fazla yerli ve yabancı marka katılımı ve 30 ülkeden 25 binden fazla yerli ve yabancı ziyaretçinin gelmesini planlıyoruz. Fuar ile yerli ve uluslararası yatırımcılar ve markaları bir araya getirip, sektöre büyük bir iş hacmi kazandıracağız” dedi.

Erken rezervasyonda 2019 yılını yakaladı

Türkiye'nin önde gelen tur operatörü Prontotour, erken rezervasyonun ilk dönem satışlarında geçtiğimiz yıla göre yüzde 300 artış yakaladı. Uçak bileti fiyatına tatil yapma fırsatı sunan Prontotour'da erken rezervasyon yüzde 50'ye varan indirimlerle devam ediyor. Erken rezervasyonun bu ilk döneminde seyahat severlerin en çok tercih ettiği rotalar belli olurken fırsatların yüzde 50'ye varan indirimlerle devam ettiğini söyleyen Prontotour Yönetim Kurulu Başkanı Ali Onaran, şu bilgileri verdi: “İtalya, İspanya, Orta Avrupa, Benelüks ve Balkanlar dışında bu yıl Mısır paketleri de büyük talep görüyor. Sharm el Sheikh, Prontotour'un vizesiz turlar sayfasının 2022'de en çok tıklanan turları arasında yer alırken yurt içinde uçaklı veya otobüslü Kapadokya, Doğu Eks-

presi ile Kars-Erzurum, yataklı turistik tren, Doğu Anadolu, Van, Konya, GAP, Karadeniz içerikli turlar gezginlerin en çok talep gösterdiği yerler oldu.”

Uçak bileti fiyatına tur

Turizm sektörünün pandemi sonrası zor bir süreçten geçtiğini vurgulayan Ali Onaran, artan maliyetlerin konaklama ve ulaşımı olumsuz etkilediğini, bu nedenle paket turun yine en avantajlı seyahat biçimi olduğunu söyledi. Onaran, “Uçak bileti fiyatına satışa çıkardığımız turlarla misafirlerimizi artan maliyetlere karşı koruyoruz. Bir Avrupa başkentine alacağınız uçak bileti fiyatına Prontotour'da 3 gece 4 günlük konaklama, rehberlik hizmeti ve transferlerin de dahil olduğu bir paket turu satın almak mümkün” dedi.

Clicksy'ye, 675 kişi yatırım yaptı

Akıllı algoritmasıyla kullanıcıya kolaylık ve hızla fotoğraf baskı deneyimi sağlayan Bilgiyi Ticarileştirme Merkezi (BTM) girişimlerinden Clicksy, Fonbulucu kitlesel fonlama platformu üzerinden 3 milyon 61 bin 347 lira yatırım topladı. Clicksy için toplam 675 kişi yatırım yaptı. Hedeflenen rakamın üzerine çıkan kampanya, yüzde 105.6 başarıya ulaştı. Hem uygulama hem de masaüstünde hizmet veren bir Clicksy global ölçekte büyük bir pazar payına sahip olan Foto Kitap ürününün Türkiye'deki öncüsü konumunda. Clicksy, akıllı telefonlardaki ya da sosyal medya hesaplarındaki fotoğrafların kaybolup gitmesini karşı yaratıcı ve kalıcı çözüm sunuyor.

DeFacto'dan evcil hayvanlara özel koleksiyon

Moda dünyasının trendlerini 5 kıtada modaseverlerle buluşturan DeFacto, evcil hayvanlara özel ilk koleksiyonunu hazırladı. Şirket açıklamasına göre, evcil hayvanlara özel olarak bir “Pet Koleksiyonu” hazırlayan DeFacto, “minik dostuyla” takım giyinmeyi seven evcil hayvan sahipleri için de özel olarak hazırladığı ev giyim kıyafetleri ile seçenekler sunuyor. Patili dostlarıyla uyumu yakalamak isteyenler için hazırlanan ev giyim koleksiyonundaki yumuşak dokulu kadın polar pijamalar, Pet Koleksiyonu'nda yer alan ürünlerle aynı renk ve desenlerde tasarlandı.

Gelecektek
haberMustafa
MERTCANElektrikten fosile,
fosilden elektrığe

Otomotiv endüstrisi için son birkaç yıl, hiç olmadığı kadar hareketli ve cılgınca geçiyor. Geçtiğimiz yıl bu endüstrinin en gözde üreticisi Tesla, sektör devlerinin toplam piyasa değerinden daha fazla değere ulaştı. Peki, bu teknoloji ne kadar yeni ve sektör için bir gelecek vadeliyor mu?

200 yüz yıllık devrim: Elektrik Motoru

İşin tuhaf yanı ise ilk elektrikli araçların, gününümüzde en çok kullanılan fosil yakıtlı ve içten yanmalı versiyonlarından çok daha önce icat edilmiş olması. 18. yüzyıldan itibaren hayatımıza giren otomobilin ilk çalışan versiyonu, buhar kazanı ile hareket enerjisi üretebilen bir çalışma prensibine sahipti. İlk buharlı otomobilin üretilmesinden yalnızca yarım asır sonra Londra'da bir demircinin oğlu olan Michael Faraday, geçtiğimiz 200 yıla damgasını vuran ve kuşkusuz dünya tarihinin en devrimsel teknolojilerinden biri olan 'Elektrik Motoru'nu icat etti. Hemen hemen aynı yıllarda Macar mucit Ányos Jedlik, oyuncak arabaya taktığı bir elektrik motoruna hareket vererek elektrikli araçların atasını üretti. Elbette bu teknolojik gelişme hemen karşılık bulmadı. 1880'lerden sonra birçok kişisel elektrikli araç çalışması oldu fakat hiçbirisi deneysel çalışmaların ötesine geçemedi. İlk elektrikli arabalar içten yanmalı rakiplerine göre daha iyi performans göstermesine rağmen önünde çok büyük engellerle karşılaştı.

İkinci sanayi devriminin öncüsü, seri üretim ve montaj hattı teknolojinin baş geliştiricisi Henry Ford, 1894 yılında benzinle çalışan dört tekerlekli bisikletini geliştirdiğinde Thomas Edison'u ciddi bir şekilde etkilemişti. O dönemin ilk geliştirilen elektrikli araçları, içten yanmalı çalışan rakiplerine göre hız ve menzil gibi dezavantajlarına rağmen tutkuyla savunuluyordu. Bugün nasıl ki fosil yakıt ile çalışan ve doğaya verdiği zararları sebebiyle dönüşüme uğrayacağını konuştuğumuz otomotiv endüstrisi, o gün de aslında aynı şeyleri konuşuyordu. O zamanın en son teknolojisi ile çalışan elektrikli aracı Electrobat'ın geliştiricileri Pedro Salom ve Henry Morris, bu fosil yakıtlı çalışan arabaların binlerce adet üretilmesi durumunda doğaya nasıl bir zarar vereceği konusunda insanları uyarıyorlardı.

Devrimin önündeki engel: Fosil Yakıt Tekelleri

Peki, elektrikli araçlar 1900'lerin başında neden popüleritesini kaybetti? Bu, size çok tanıdık gelebilir: Altyapı eksikliği. O yıllarda çoğu evde, hatta varlıklı ailelerin evinde dahi elektrik yoktu. "Elektrikli Otomobil: Yapımı, Bakımı ve Çalıştırılması" kitabının yazarı CE Woods; New York'tan San Francisco'ya elektrikli araba ile gidilmesini sağlayacak, 'Kullandıkça Öde' yöntemi ile halka açık bir şarj istasyonu ağı önerisinde bulundu. Şu an kendinizi, kaybolan yıllarıma yazık moduna aldığınızı hissedebiliyorum. Woods'a göre her 4 saatte bir, yolculuğun bir noktasında mola verip, aracınızı bir prize takarak şarj edebilir ve yemeğin ta-

dını çıkartabilirsiniz. 100 yıl sonra bu vizyonu Tesla'nın 'Supercharger' ağı ile gerçekleştirmiş olması, size zararın neresinden dönersek kârdır gibi gelebilir fakat bu hikâye, milyarlarca yıldır var olan ve harika bir harmoni içerisinde bugüne ulaşmış olağanüstü doğamıza verdiğimiz zararı affettirebileceğimiz doğruyu -geç de olsa- bulduk hikâyesi değil! Her zamanki gibi bu işin bu noktaya gelmemesi için bizi uyaranlar olmuştu ama insanlar bunu umursamadı çünkü kolayımıza gelmişti. Zira fosil yakıtlara bağlı enerji kaynakları, tekeldi bir rant imkânı sunan acımasız kapitalizmin en önemli uygarlık oyuncağıydı.

Sıfır karbon amacımıza ulaşabilecek miyiz?

Sizce bir asır geriden gelen bu teknoloji; otomotiv endüstrisinin ihtiyaçlarına cevap verebilir veya endüstrinin geleceği olabilir mi? Son yıllarda otomotiv sektöründe inanılmaz bir dönüşüm yaşanıyor. Yüzyıllık geçmişe sahip sektörün bütün büyük oyun kurucuları, 10 yıllık planlarını, elektrikli araçlara yapacakları yatırım üzerine kuruyorlar. Son yıllarda elektrikli araçlara rakip olarak doğada en bol bulunan elementlerden biriyle çalışan 'Hidrojenli Araçlar' karşımıza çıktı. Benzersiz bir şekilde bol ve yenilenebilir bir enerji kaynağı olan hidrojen, gelecekte en çok konuşacağımız konulardan biri olan sıfır karbon ihtiyacımıza mükemmel şekilde cevap verebilir. Birkaç otomotiv markası, hidrojen ile çalışan araçlar üretmeye başladı ancak bu yenilikçi teknoloji, tıpkı öncülü olan elektrikli araç teknolojisi gibi dezavantajları sebebi ile yok sayılmaya çalışılıyor. Oysaki hidrojenle çalışan araçlar da tıpkı elektrikli araçlar gibi doğa dostu ve sürdürülebilir bir teknoloji sunuyor. Bunun yanında elektrikli araçlara göre avantaj sağladığı birçok husus var: Bunların başında, tıpkı fosil yakıtlı çalışan araçlar gibi depolama hızını hızlı doldurulabilmesi geliyor. Bir elektrikli aracı şarj etmeniz için gereken süreyle mukayese edecek olursak; elektrik araçların en hızlı şarj istasyonlarında dahi 45 dakikalık bir bekleme süresi gerekirken bu durum hidrojenli araçlar için yalnızca 5 dakika.

Elektrik enerjisinin üretilmesi için kullanılan yöntemlere baktığımızda ise sıfır karbon hedefine giden yolun daha da uzun olduğunu görebiliriz. Halen dünyada üretilen elektrığın büyük bir oranı fosil yakıtlar ile üretiliyor, bundan dolayı sıfır karbona geçiş için uzun yıllar beklemek gerektiğini söylemek yanlış olmaz. Şimdilerde üretilmekte olan elektrikli araçların yakıt hücrelerinin ömrü ise ayrı bir günün konusu olsun. Elbette elektrikli araçlar, tüm bu saydığım sebeplerden dahi olsa öcü değiller ama sandığı kadar masum olmayan bu teknolojiye yapılan yatırımın küçük bir oranının hidrojen teknolojisine yapılması gerektiğini düşünüyorum. Sonuçta geleceğin bizlere ne sunacağından asla emin olamayız. Bu yüzden alternatif enerji kaynakları ile üretilen yenilikçi teknolojilere her zaman bir fırsat vermek gerektiğini düşünüyorum.

Trendyol, kasım kampanya sonuçlarını açıkladı:
127 bin satıcı, 71 milyon ürün sattı

Trendyol, kasım ayında gerçekleştirdiği yılın en büyük kampanyaları olan "Süper İndirim Günleri" ve "Efsane Günler" sonuçlarını açıkladı. Kampanyalarla birlikte Kasım ayında 11 milyon kişi, 127 bin satıcıdan, 71 milyon adet üstünde ürün satın aldı.

Trendyol platformunda kampanya döneminde indirim yapan işletmelerin satışları normal zamana göre 4 kat artarken, bin 42 kadın girişimci ilk kez satış yaparak ekonomiye katıldı. Kampanyalarda sağlanan indirimler ile 2 milyar lira müşterinin cebinde kaldı. Trendyol'un Kasım kampanyalarında 2 milyona yakın ürün ise yüzde 50 ve üzeri indirimle müşteriyle buluştu.

1 milyarı aşkın ziyaret

Trendyol bu yıl da, müşterilerinin istedikleri ürünlerdeki indirimlerden hızlı haberdar olması için "favorileme" özelliğini kullandı. Kasım kampanyaları sayesinde, toplam 2 milyar lira müşterilerin cebinde kaldı. Kasım kampanyalarında bin 42 kadın girişimci de ilk kez satış yaparak, ekonomiye katkı sağlarken, kasım ayı süresince Trendyol'da satış yapan kadın girişimci sayısı 11 bini geçti. Trendyol'a Kasım ayı boyunca 1 milyarı aşkın ziyaret gerçekleştirirken platformdaki, günlük aktif müşteri sayısı 25.6 milyona ulaştı.

EN ÇOK SATIŞ YAPAN İL KOCAELİ OLDU: Trendyol Kasım kampanyalarında İstanbul, Ankara, İzmir dışında en çok satış yapan 3 il Kocaeli, Gaziantep, Bursa olurken, en fazla siparişin verildiği 3 il ise Bursa, Antalya, Kocaeli oldu.

AloTech'ten, indirim günlerinin arama ve yazışma haritası

Türkiye'nin önde gelen e-ticaret pazar yerlerinin de olduğu 600'ü aşkın müşterisine bulut tabanlı çağrı merkezi çözümleri sunan AloTech, kampanya ayı olarak da bilinen Kasım ayı boyunca çağrı merkezlerine gelen arama ve yazışmaları (chat) analiz etti. 20 bini aşkın müşteri temsilcisinden elde edilen verilere göre çağrı merkezine gelen aramalar bir önceki yıla göre yüzde 20, chat adedi ise yüzde 54 arttı. Chat kullanımındaki artış, bu yoğun dönemde müşteri temsilcilerinin iş yükünü hafifletti. Öyle ki gelen taleplerin yüzde 51'i müşteri temsilcisine bağlanmaya gerek kalmadan bot ortamında çözüldü. Çağrı merkezleri en çok teknoloji alışverişleriyle ilgili aranırken, nüfusa oranla en fazla arama yapan il Manisa oldu. Mağazaların açılış saatlerinin beklendiği, e-ticaret sitelerinin kampanyalarının takip edildiği bir Kasım ayı daha geride kaldı. Geçmiş yıllarda yalnızca Kasım ayının son günleri yapılan ancak son birkaç yıldır ayın tamamına yayılan kampanyalar nedeniy-

le çağrı merkezleri bu yıl da en hareketli dönemlerinden birini yaşadı.

Kasım indirimleri tüm aya yayılmış olsa da 11 Kasım'da (11.11) ve ayın son cuma gününü kapsayan haftada (21-28 Kasım) yapılan özel kampanyalar nedeniyle yaşanan yoğunluk çağrı merkezlerine de yansdı. Buna göre 21-28 Kasım haftasında 9 milyon çağrı üzerinden toplam 18 milyon dakika konuşma yapıldı. Bu konuşmaların 2,9 milyon dakikası ise 1,5 milyon çağrının alındığı 25 Kasım'da gerçekleşti. 25 Kasım ayını zamanda 78 bin adet ile chat kullanımının en fazla rağbet gördüğü gün oldu. Ay boyunca kampanyaların öne çıktığı bir diğer gün olan 11 Kasım'da da 1,3 milyon çağrı üzerinden toplam 3 milyon dakika konuşma yapıldı. AloTech'in haritasında Kasım ayı boyunca en çok çağrı alan sektörler de incelendi. Teknoloji sektörü geçen yıl olduğu gibi ilk sırada yer alırken, bu sektörü perakende ve finans izledi. Son iki yıldır çağrı merkezlerinin en çok arandığı gün olan salı, bu kez ilk sırayı çarşamba gününe kaptırdı.

Teknoloji destekli yeni nesil alışveriş deneyimi

FLO hayata geçirdiği yeni projesi FLO Asist ile mağaza ve online kanallarındaki tüketici hareketlerini birbirine entegre ederek müşteri-sini anlayan, kolay, keyifli yeni nesil bir alışveriş deneyimi sunmaya başladı. FLO, yeni dijital kahramanı FLO Asist çatısı altında anlattığı üç farklı yenilikçi uygulama sayesinde perakende sektöründeki teknolojik dönüşüme öncülük ediyor.

Kolay Mağaza uygulaması ile müşteriler, FLO mağazalarında stok bilgileri, ürün yorumları, en çok satan ürünleri inceleyebiliyorken; üyelik programı olan FLO Plus sayesinde her alışverişte puan ve birçok farklı avantaj elde ediyor. Ayağında Gör uygulaması ise AR lensler aracılığıyla tüketicilere nerede olursa olsun denemek istedikleri ayakkabıyı ayaklarındaymış gibi görebilme imkanı sağlıyor.

Duvarları kaldıran proje Açıklamada görüşlerine yer verilen FLO Mağazacılık Üst Yöneticisi (CEO) Burak Övünç, omni-channel bir yaklaşım ile perakende sektörünün dinamiklerini, mağazaların dönüşen rolünü göz önünde bulundurarak online ve offline alışveriş arasındaki duvarları kaldıran projeler geliştirdiklerini söyledi.

FTWeekend

Start your weekend thinking

Stay informed with the weekend's clearest view on the world, plus uncover the new and noteworthy in art, culture, style and travel.

Pick up a copy this weekend at your local retailer.

